МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

Ера 27 АВГУСТ 1959 ш. № 69 (2281) Мах 20 кап.

Шера йола задани кхоачашъяьй

Юрта боахам дІахо дегІабоалабара хьакъехьара Коммунистически партеи Советски правительстваи решенеш а, оахош тІаийца социалистически декхараш а кхоачаш а деш, Ножай-Юртовски районерча къахьегамхоша ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара шера йола план: дулх дохкара план 106 процент, шура йохкара план — 107 процент, фуаш дохкара план — 303 процент, тха дохкара план — 102 процент.

Паччахьалкхенга планал совнагІа хьайбай продукташ йохкилга дІахохьош да тхо.

Г. МЕЖИДОВ,
ССКП Ножай-Юртовски райкома секретарь.

А. ЯНДЕРБИЕВ,
райисполкома председатель.

Металлолом гулъяра низ тІабахийта

ССКП XXI-ча съездо халкъа боахам дегІабар контрольни цифрашца оттадаьд: семилетка чакхйоалача шера вай мехка арадоаккхалда 86—91 миллион тонн болат. ТІаккха вай еза промышленность кхы а чІоагІлургъя. Цхьабакъда, из гІулакх кхоачашде кІезига низ безац. Шеръе еза металлургически база, хьаелла еза керда рудникаш, доменни пишкаш и. кх. дІ.

Иштта боккха лоархІам болаш да металлически лом гулъяр а. ХІана аьлча нийсса ах вай мехко арахецаш дола болат цунах ду. Цудухьа XXI-ча съездо оттадаьд: массайолча предприятеша металлолом гулйойла аьнна.

Советски халкъий я цхьа оамал — вай партес хьаенна задани массаза а тІехкхоачашъеш. Съезда болх чакхбоаллашехь Татарски АССР къахьегамхоша тІаийцар: укх шера планал шозза совгІа метталлолом дІалургйолаш паччахьалкхенна. Из гІулакх ССКП Центральни Комитето мога а даь кхычар массанахьа дІаэцалда аьнна оттадир.

Эггара хьалхарчарца из сий дола декхар хьаийцар Нохч-ГІалгІай республика къахьегамхоша. Къахьегама ЦІеча байракха орден йолча нефтеперерабатывающи завода коллективо лаьрхІар — укх шера металлолом гулъю план 7 ноябре кхоачашйойла аьнна.

ССКП Нохч-ГІалгІай обкомо цар тІаийца декхар массайолча республикера предприятеш хьалэцалда аьнна оттадир. Металлолом гулъе йолайир.

ХІанз ворхІ бутт баьннаб из болх болабенна. Миштад гІулакхаш?

Шоаш денна дош кхоачашдеш ба нефтепереработчикаш. ВорхІ бетта цар гулъяьй 1026 тонн планах йолча 851 тонн. Иштта тІехкхоачашъяьй план Курчалоевски, Шелковски районерча къахьегамхоша. Цу районерча кулгалхоша дика леладу из гІулакх. ХІара бетта укхаза хул совещанеш металлолом гулъяра хьакъехьа. Цу балха массаза еш контроль а я.

Дика леладу из гІулакх Нохч-ГІалгІай комсомола обкомо. Республикера комсомольцаша хьалхле лелаю металлолом гулъяра. Шелковски комсомольски организацес гулъяьй духхьал цхьан бетта 375 тонн. Геттара дика дІахьо из болх дешархоша. Цу гІулакха дика белгальяьнна я Ленински районера № 2 йола школа-интернат, Сталински районера № 1 йола школа и. кх. дІ.

Цхьабакъда цхьайолча предприятеша бизза дІахьоц из болх. План кхоачашъяьяц крекинг-заводо, Назрановски, Ножай-Юртовски районаша. ХІана? Хеталургда цар гулъе металл яц аьнна. А! Укхазарча кулгалхой ка ялац цу гІулакха. Массехк шу да цхьаккха хІаман пайдаң йоаца ши установка крекинг-заводе латта. Дукха ха я уж тишъяларца дІаяьха хила еза. Цу тайппара гІулакхаш да химически заводе а. 300 тишъенна аьшка бочкеи дукха турбаши яда завода коа.

Паччахьалкхе оттаяь порядок я: ше йола оборудовани болх сецаьчул тІехьагІа кхо бутт баьлча из металлолома дІаяхийта аьнна. Из указани кхоачашъеш яц. Металлолом гулъеча балхах чІоагІа лархІа дезаш да цхьа гІулакх: хІара денна предприятеш города ара а йоахаш дІакхувс металлически отход. Цу тайппара дукха металл йов. «Красни Молот» яхача заводо дІакхувсар я металлически скрап. Цунах 60 процент металл йоал. ЛаьрхІача заводо бетта дІакхувс 40 тонн скрап. Из доккха зе да.

«Гаражни оборудовани» яхача заводо йоаю 150 килограмм металл хІара денна. Цу тайппара отходашца дукха металл йоаю кхычар а. Из гІулакх дІахо дахийта мегаргдац. Отходашцара металл хьакъестае еза.

Цу тайппара кхоачамбоацараш да республика тІаийца план истеяккхара духхьал латташ, цхьабакъда, уж духхьаленаш дІайоахалургйолаш я. Металлолом гулъеча гІулакха массаза а кулгал де деза партиинни, советскии, профсоюзнии, комсомольскии организацеша.

ХІанз керда яьнна партийни комиссеш хьежа еза мишта лелаьу из болх тайп-тайпарча предприятешеи организацешеи. Къаьнача машинашта учет лелае еза.

Хьалхле лелае еза цу гІулакха комсомоло. Шоай низ ца кхобеш хьажа беза кагирхой, хьагойташ тайп-тайпара говзалаш металлолом гулъяра.

Бахача нахацара кхетама болх дикагІа оттабе беза. Цунах дика хІама карагІдаргда моттигашкарча Советаштеи общественни организацештеи. Металлолом гулъяра юкъе тайп-тайпара говзалаш яхьа еза из сиха а дикагІа а гулъергйолаш. Цу гІулакха во хургдацар Свердловскера опыт хьаийцача. Цига металлолом хьаэцаш яь ларекаш я. Из геттара атта хургдар юрташка металлолом гулъе.

Металлолом гулъяр — доккха паччахьалкхен гІулакх да. Из болх кІирашкеи, бетташкеи, юкъ-юкъеи ца беш масса а хана беш хила беза.

Новосибирски область. Хьаккхар а ардар а къаьста а долаш ка бола ялаташ чуэцаш я колхозаши совхозаши. Новосибирски районерча дикагІа йолча «Сибирь» яхача юртбоахама артеле дика хьийкъад ялаташ. Хургйолча ССКП ЦК Пленума дикагІа накъа бахар духьа яхь лелаеш ба колхозникаш. Сихеи доа ца деши ялаташ чуийца а даьха паччахьалкхенна хьалхашкара шоай декхараш ханал хьалха кхоачашде гІерташ ба уж.

Сурта тІа: «Сибирь» яхача колхоза кхашка ялат хьокхаш воалл дикагІа вола механизатор Н. В. Широков. Ший сменах хІара денна 30 гектарага кхаччалца ялат а хьокхаш, шозза кхоачашъю цо норма.

В. ЛЕЩИНСКЕ сурт. ТАСС фотохроника

В. ГАГАНОВАС ДІАДОЛАДАЬ ГІУЛАКХ КАРАЙЙЦАР

ЗАКАРПАТСКИ ОБЛАСТЬ. Свалявски хьун промкомбинатерча хьу кийчъеча болхлой комплексни бригадана бархІ шера кулгалдаьд СССР Лаккхехьарча Совета депутат волча Цанько Федор Семеновича. Цун бригадо ханал хьалха кхоачашъяьй ах шера йола программа, заданел совнагІа кийч а яь, дІаяхьийтай 1900 кубометрал совгІа хьу.

Социалистически Къахьегама Турпал йолча Гаганова Валентинас дІадоладаь гІулакх хьал а лаьца, тІехьайисача бригаде болх бе вахар нов. Цанько. Цу бригадах а комплексни бригада е гІерташ, шера йола план ханал хьалха кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама ший коллектив оарцагІйоаккхаш ва из.

СУРТА ТІА: балха ди йистедаьнначул тІехьагІа электрически херх хьоккхача болхлошца къамаьл деш ва Ф. С. Цанько. Аьттехьара аьрдехьа Ф. С. Цанько, Ю. Ф. Физер, М. В. Метенько, А. М. Физер.

Л. Ковгана сурт ТАСС фотохроника

Сентябра чотах

ССКП ЦК-а июньски Пленума Кхайкарала жоп луш республикерча промыслашка мехкдаьттеи гази кхы а дукхагІа яккха социалистически яхь йоаржаеш, семилетка хьалхарча шера тІаийца декхараш кхоачашдеш тІагІертта къахьег Нохч-ГІалгІайчен нефтяникаша.

Шера йоагІача планал совгІа 45 эзар тонн «Іаьржа дошув» даккха декхар тІаийцад цар. Мехкдаьтта доаккхача болхлоша из декхар толамца кхоачашду. Ерригача промыслаша план тІехкхоачашъю. Ерригача совнархозе гІолла мехкдаьттеи гази яккха бархІ бетта йоагІа программа ханал хьалха кхоачашъяьй. Соахка цу хана хинначул мехкдаьтта 5,5 проценти газ 33,3 проценти дукхагІа яьккхай.

ТІаийцача декхараш тІа яздаьд мехкдаьтта доаккхача къахьегама овсарле 1,8 процент лакхъе аьнна. Кхы а дикагІа бола хьокхам беннаб промысловикаша — ерригача республике гІолла лаьрхІача мехкдаьтта доаккхача промышленносте хІара болхлочун сих къахьегама овсарле 4,5 процент лакхъяьй.

Мехкдаьтта доаккхача дІадодар 1 процент лохде аьнна оттадаьдар. Из декхар а тІехкхоачашдеш да. ВорхІ бетта даьккхача мехкдаьттага дІадахар 5,7 процент кІезигдаьд.

Семилетка дика дІайолаяьй вай республикерча нефтяникаша.

КарагІдаьнн а ч о х кхоачам хинна а ца Іеш, балха хьинар айду цар, промыслашка керда техника, мехкдаьтта даккхара дикагІа йола методаш юкъейоалаю. Скважинашка чура дукхагІа мехкдаьтта дакиха лаьрхІа біаьш дола геологотехни ч е с к и гІулакхаш ду.

Яхьа юкъе хьалха цаттаращца ба МагІалбикереи Горагорскереи промысловикаш. Толамца болх беш ба эггара къонагІа йолча промысла — «Сунжанефта» мехкдаьтта доакиха б о л х л о й. Мехкдаьтта даккхара хьакъехьа республике хьалхара моттиг лоац цар. Соахка цу хана деначул 32 процент дукхагІа Даьхенна коача доагам денад цар.

Кердача поточно-комплексни бригадашка

Дика пайда лу Первомайски районерча хьуна пункто. Дегаш гІоздаьнна, дика къахьег цу пунктерча нн. Г. Халини П. Мячини кулгалдеш болча бригадашкарча болхлоша. ДІабахача июль бетта 227 процент кхоачашйир балха план нов. Халина бригадо. Цул дукха тІехьайисанзар нов. Мячина кулгалду бригада а, хІаьта шинна а бригадо 800 кубометрал тІех хьу а кийчйир.

ХІанз денз комплексни хьисапе къахьегаргдолаш я еррига хьуна пункт. Боккха пайда лу цу гІулакхо: къахьегама овсарле лакхлу, балха дисциплина тоалу, продукцен ший мах лохлу, хІаьта болхлой алапий а тІакхет.

Комплексни бригадаш вІашагІйохкаш хІара болхлочо шийна болча пайданна къахьегар. Масала, электропильщик гІертар мичча тайпара йожаяь а дукхагІа хьу Іойожае. Цунах кегар хулар. ХІанз ерригача бригадо цхьана баьча балхага хьежжа алапий а эц. Керттерча складе хьачукхаьчача хІара кубометрах ахча язду болхлошта. Цу гІулакхо торо хулийт сихагІа а дикагІа а болхлошка къахьегийта. Нагахьа санна бригада балха юкъе кхоачамбоацараш дале, беррига болхлой сагота хул из кхоачамбоацар сихагІа дІадаккхара.

Кхы а дикагІа къахьегаргдар комплексни бригадаша, нагахьа санна кхоачам хиллал автотранспорт яларе. ХьунагІара керттерча складе кийча хьу дІакхахьа вІаштІехьа далац транспорт ца хилар бахьан долаш.

ГОРДАНОВ,
хьуна участка нормировщик.

Хьинаре къахьег ремонтникаша

ССКП ЦК аргІан Пленума дикача хьокхамашца накъа бахара денгара денга хьинар айлуш къахьег «Горскнефта» НПУ скважинашта капитальни а льтта кІалхара а ремонт еча болхлоша.

Дукха ха йоаццаш скважинашта капитальни ремонт еча мастер нов. Белов кертте латтача бригадо № 346 йола скважина кІоаргйир. Уж балхаш графика тІа лерхІачул 41 сахьат хьалхагІа кхоачашдир бригадо. Бурильщикашта юкъе дикагІа хьокхамаш даьхар П. Чернышовеи В. Шлендареванеи сменаша. Цар 117—120 процент кхоачашъяьй нормаш.

Балха заданеш массаза а тІехкхоачашъеш хьайоагІа скважинашта капитальни ремонт еш йола мастера нов. Гематудинова бригада а. Дукха ха йоаццаш № 353 йолча скважина цементаж яьй цу бригадо. Нормах цу балха 470 сахьат ха йиллаяр, бакъда бригадо 431 сахьат мара ха йоаянзар. Социалистически яхьа итогаш дІалаьрхІача дикагІа хьокхамаш хилар оператора Лопатина смена. Цу смено 115 процент кхоачашйир заданиі. Дика къахьийгад операторий У. Уматгиреевеи С. Гапоновеи сменаша а.

ЧІоагІа къовсам латт скважинашта лаьттан кІалхара ремонт еча бригадашта юкъе а. ДикагІа хьокхамаш да мастера нов. Хрусталева бригада. Цо укх деношка 5,2 сахьат ханал хьалха № 379 йолча скважине 4 дюйм сомал дола насос хийцай. Насос хьалйоаккхаш дика къахьийгар оператора В. Престинске смена. Цо 160 процент кхоачашйир балха нормаш. Оттаяьча ханал шозза сихагІа насос лаьттагІа чуяхийта яьлар оператора И. Воронина смена а.

ЧІоагІа хьинаре къахьег инжекционни скважинашта ремонт еча мастера нов. Салтыкова смена. Дукха ха йоаццаш № 316 йолча скважине насос хувцаш 7 сахьат совгІа ха кхойир цо.

Иштта толамаш даха цу бригадай вІаштІехьадоал деррига балхаш технически оагІонгахьара нийса деш а, балха моттиг ханнахьеи дикеи кийчъеш а хиларца, балха ханах хІара минут кхоярца.

Н. СИЗМАНОВ.

Карабулакерча буровиккий толамаш

«Сунжанефта» нефтепромысловиУправлене эггара хьалха август бетта план кхоачашъяьй Карабулакски бурув деттача конторерча мастераша Н. М. Поповси, Бородацскеи, Касъяненкоси кулгалдеча буровикий бригадаша.

Социалистически яхье массарел дикагІа хьокхамаш да Кузьма Ильич Поповс кулгалдеча комсомольско-кагирхой бригада. Цу бригаданна «Сунжанефть» НПУ карара-кара тела ЦІе байракх еннай. Комсомольцашеи кагирхошеи август бетта скважина бурув теха а яьккха хІанз тахка кийчъеш ба.

Дика къахьийгад буровой мастера И. М. Бородацке бригадо а. Цу бригадо август бетта планови задани ханал цхьа кІира хьалха кхоачаш а яь № 39 йола скважина 3100 метр кІоаргъяьй. 500 метр бурув техача йистеяргья из скважина.

А. БАКАЛЮК.

Іилмахой Пагуошерча конференцега

СИНКЕРС ЛОДЖ, ПАГУОШ, НОВА СКОТИЯ, КАНАДА

Дукха деза доттагІий!

Советски правительства цІерах а сайгара а моаршал хатта безам ба са биологически химически герзо адамашта тІатоссача кхерамах дола дош дувца гулъяьча конференце вІашагІкхийттарашка. Из герз атомнии водороднии герз санна кхераме да яхаш, Іилмахоша ю уйла хьаллоац оаха. Химическии бактериологическии герз — бІеха, во герз да аьнна халкъаша дІакхайкадар а тІем тІа из кхоссаргдоацаш дунен халкъаша барт а баь — 1925 шера Женеве протокол а оттадаь из дІадаккхар а ший бахьан доацаш дацар.

Ховш ма дий, Советски Союз дукха нах хІалак беш дола масса тайпа герзаш, царца ядерни, химически, биологически герзаш а долаш, дІадахара тІехьа хилар. Уж герзаш юкъедоаладар гуманни гІулакхашта, дунен халкъий бокъонна, дог цІена долча адамашта духьала лерхІ оаха.

Шоаш чІоагІа сий долаш лоархІа Іилмахой хиларах тарра оаш чІоагІа доккха гІулакх де йиш я ядерни, химически, биологически, дуккха нах хІалак бергбола кхыдола тайпа герзаш юкъе а доаладеш бе кийчбеча тІема духьала лоаттабеча къовсаме.

Конференце дакъа лоацача наьха цар беча даькъаларча балха дика ка ялар лов сона.

Н. ХРУЩЕВ,
СССР-а Министрий Совета Председатель.

1959 шу, 24 август.

Планал совгІа мехкдаьтта

Дерригa советски халкъа санна XXI-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа социалистически яхь а йоаржаяь хьинаре къахьегаш я «Октябрьнефта» чу мел йоагІача мехкдаьтта промыслай коллективаш.

Укх тІеххьарча хана чІоагІа йоакхо ю управлене кулгалхоша телхача скважинашта ремонт а яь царех магбоаггІара пайда баккхара. Уж балхаш дика дІахьу мехкдаьтта скважинашта лаьтта кІалхара ремонт еча дуккхача бригадаша.

Сихеи дикеи скважинашта ремонт ю нн. Синюхаевси Ноговиковси кулгалдеча ремонтникий бригадаша. Дуккхача ремонтникий бригадаша дика къахьийга хиларо торо хилийтар планах шера 6 скважина ремонт е езача хІанзале а 12 скважина тоа а яь шоаш тІаийца паччахьалкхен декхар тІехкхоачашде.

Доккхий балха хьокхамаш да мехкдаьтта доаккхача бригадай а. Масала, управлене промыслаша тІаийцадар укх шера планал совгІа 6000 тонн мехкдаьтта даккха аьнна декхар. Из декхар кхоачашдеш хІанзале а планал совгІа 5480 тонн мехкдаьтта даьккхад. Мехкдаьтта цхьан тоннага дІабода мах 5,3 процент лохбеннаб, балха овсарле 8,6 процент лакхъеннай. Цу дерригача гІулакхаша паччахьалкхенна 850 эзар сома лоархІам болаш пайда беннаб.

ТІехьа тІайоагІача хана ворхІ шера план ялх шера кхоачашъяр духьа кхы а хьинарегІа къахьегаргдолаш ба нефтяникаш.

Х. ХАСМАГОМЕДОВ.

Совнархоза предприятеша 8 бетта план кхоачашъяьй

Семилетка хьалхарча шера тІаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, **совнархоза предприятей къахьегамхоша 23-ча августа, ханал хьалха кхоачашъяьй валови продукци арахецара йола бархІ бетта программа. Планах лаьрхІа хинначул 3,9 процент лакхъеннай къахьегама овсарле, продукцега шийга дІабода мах чухьнахьа баккхарца 55 миллион сом совгІа ахча кходаьд.**

Цу хьокхамаша тешал ду Нохч-ГІалгІай мехкарча къахьегамхоша дика ка а йоалаш семилетка дІайолаяь хилара. Соахка цу юкъа арахийца хинначул 10 процент хинна ца Іеш дукхагІа хиннай укх шера совнархозо арахеца валови продукци, хІаьта къахьегама овсарле 4,6 процент лакхъеннай.

ССКП ЦК июньски Пленума Кхайкарала дог раьза хинна жоп а луш, технически прогресс бахьанце, дІабода мах кІезигагІа а болаш, геттара дика продукци арахецара духьа лоаттабеча къовсама юкъе бахаб нефтяникаш, химикаш, машиностроителаш, энергетикаш, промышленноста дерригача доакъошкара болхлой. Юххьанца карагІдаьннараш ераш да: 1958-ча шера ворхІ бетта даьккхачул дукхагІа даьккхад мехкдаьтта 5,5 процент, газ — 33,3 процент. Шозза гаргга совдаьннад химически продукци елга, хІаьта электроэнерги йоаккхилга 17,7 процент совдаьннад. ГІишлоний материалаш хьаелга 26 процент тІакхийттад. Дуккха а дукхагІа хьае яьннай лоархІамера кхыйола продукци а.

Совнархоза предприятешка тІа-тІа шерагІа яржаш латт кхы а керда къахьегама толамаш дахара, семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра йолаяь социалистически яхь.

Дика къахьег

Семилетка хьалхарча шера йола план кхоачашъе аьнна ше денна дош сийленца кхоачашду Грозненча консервни комбината коллективо. «Бахархошта дукхагІа консерваш!» — яхача лозунгаца къа а хьегаш, ер шу чакхдоаллаш хургйолча ССКП ЦК-а Пленума сийна цар дош деннадар шера йола план ханал хьалха кхоачашъе.

Укх бетта 24-ча дийнахьа август бетта йола план шоаш 100 процент кхоачашъяь хиларах рапорт делар завода къахьегамхоша.

Шоашта хьалхашка оттадаь декхараш тІехкхоачашдарца белгалъяьннай нов. Пучкова керте латта томатни цехи, нов. Мильченко керте латта жестяно-баночни цехи.

Бетта йола продукци арахецара план 115,5 процент кхоачашъяьй нов. Пучкова керте латтача цехо, хІаьта жестяно-баночни цехо — 106,5 процент. Уж толамаш доахаш шоай цІи дикалца йоахийташ хьабоагІа томатни цехера сменни инженер Маршани Махьмад, закатчицаш Коловицкая, Кутунова, Ковалева, иштта кхыбараш а. Царех хІаране дийнахьа йола заданеш 140-150 процент кхоачашъю.

Иштта дика болх барца белгалваьннав грузчик нов. Джанхаев. Массаза а 2—2,5 норма кхоачашъю цо план, хІаьта из сийлен Доска тІа а ваьккхав.

М. ЦУРОВ.

Воронежски атомни станци юллача. Керттера корпус хьалъяр.

ТАСС фотохроника А. Зенина сурт.

Пленума решенеех пайда эц

ССКП XXI-ча съездо дIахо промышленностьи юрта боахами дегIабоалабара Iалаьмате йоккха программа оттаьй. Из программа толамца а сиха а кхоачашъяра шерра балха юкъе йоалае еза керда техника, ерригача процессашта автоматизации механизации е еза. Цудухьа ССКП ЦК июньски Пленумо а тIахьех советски халкъ къахьегама овсарле акхъе, дукхагIа производственни процессашта комплексни механизаци е, теоретически дешар практически балха гаргаоза.

Уж декхараш кхоачащдеча хьинаре дакъа лаца декхарийла ба комсомольцаш а. Из дика кхетаду вай республикерча комсомольцаша. Уж лоархIамера декхараш кхоачащдеча дика дакъа лоац тха училищерча комсомольцаша а.

Ленински районе эггара йоккхагIа я тха комсомольски организаци. ССКП ЦК июньски Пленум йисте маьлла а училищера берригa комсомольцаш вIашагI а кхийтта собрани йир оаха, хIаьта Пленума решенеш кIоаргга Iома а яь шоаш беча практически балха царех шерра пайда эца лаьрхIар хIара комсомольцо.

Дика вIашагIделлар комсомола комитето Пленума материалаш Iомаелга. ХIара группе кIира шозза вIашагI а кхеташ Пленума материалаш Iомайора комсомольцаша. Цу тайпарча занятешта хьалхле лелайора дикагIа болча производственни дешара мастераша, дикагIа болча комсомольцаша-активисташа.

Училища комсомольцаша шоаш Iомаярга хьежжа бахача наха уж материалаш дIахьехаш болх а бора. Из болх лелабе хьакъоастабаь хIара группа агитатораш бар. Цу балха къаьстта белгалбаьлар комсомольцаш-агитатораш В. Байсаев, Ю. Печерица, И. Колпиков.

Дика кхета а еш Пленума решенеш Iомаярах кхы а чIоагIагIа хьинар айдаь тIабийрзаб училищера комсомольцаш шоай дешареи производственнии декхараш кхоачашде.

Практике болча хана дика хьокхамаш долаш къахьийгар № 11 йолча групперча промышленни оборудоване слесараша. Бетта йола задани 230—245 процент кхоачаш а еш материал кхое а балха ха кIезигагIа йоае а баьлар уж. ХIанз из группа Центрально ремонтно-механически завода коллективаца мехкдаьтта насосашта ремонт еча цехе толамца къахьегаш я. Эггара хьалха йолаеннай из группа коммунистически къахьегама сийлен цIи яккха къовсам лоаттабе. Цу группо иштта дика къахьегар бахьан долаш къахьегама резервай управлене сийлен грамота а еннай цунна.

Иштта дика хьокхамаш долаш я № 12, № 14 йола группаш а. Цу группашкарча дешархоша плана заданеш тIехкхоачаш а еш дика деш.

Пленума решенеша дIадеххача тайпара мастерскешкара цхьадола балхаш аттагIа хургдолаш, оатхалаш хьае дIайода ха лоацъергйолаш болх вIаштIехьа баккха лаьрхIад дешархоша. Промышленни предприятешка чIоагIа эшаш дола турбай дIоагIаш кара хъадора мастерскешка. Цу балхо дукха ха йоайора. Дукха ха йоацца комсомольцаша еннача предложенеех штамповка а еш хьаде лаьрхIад уж. Цо торо хулийтаргья сихагIа а, металл кIезигагIа доадеш а дIоагIаш хьаде.

Училища комсомольцаша шоаш кийчъяьй контрольно-измерительнии электричестваи кабинет а.

Дукха ха йоаццаш къахьегама резервай Управлене хиннача выставке дика лоархIаме яр тха училищерча дешархоша яь экспонаташ.

Производстве дика къахьегарал совгIа дика дешаш а ба тха училищера дешархой. ХIанз берригa низ тIабахийта укх деношка йолалуш йолча экзаменашка кийчлуш ба тха дешархой. Уж экзаменаш а дикача толамашца чакхъяргхилар шеко йоацаш да.

Г. ЗАСОРИН,
Грознерча № 1 йолча технически училища комсомольски организаце секретарь.

Предприятешка партийни контроль лоаттаяр

«Поршень» яхача Харьковски заводе кхо комисси вIашагIъеллай администраце балха парторганизаце тIахьожам бе бокъо йолаш. Комиссей членаш бокъонца хьож производственни участкай балхага, цигара кхоачамбоацараш гучадоах, шоай выводаши предложенеши цеха кулгалхошка дIател.

Дика гIулакх карагIдаьннад шоллагIча механически цеха продукце дикалга хьожаш хиннача комиссена. Поршнеш еча хана брак еш хиннай цига. Комиссе членаша брак сендухьа хул а хайна, уж бахьанаш дIадаха новкъостал даьд. ХIанз кIезигагIа хул цига брак.

Сурта тIа: продукце дикалга хьожаш йолча цехови комиссе председатель М. И. Олейников (аьтехьа), комиссе член П. И. Руденко, цеха старши контролер К. П. Шкумат кийчъяь яьнна поршнеш къеста а еш, хьожаш боахк.

П. Мороза сурт.
ТАСС фотохроника.

Совхозийи райсельхозинспекцейи хьалхле лелаеча болхлой совещани

Совхозий директорий, кертерча агрономий, зоотехникий, бухгалтерий, райсельхозинспекцей начальникий совещани хилар 25-ча августе городе Грозне. Республика юрта боахама министра нов. **Андреевс** совхозаша укх хьалхарча ах шера баьча производственнии финансовойи балха итогехи шоллагIча ах шера долча декхарехи яь доклад йийцар совещане.

Пренех къамаьлаш дир 14 саго: хин боахама управлене начальника нов. **Старчака,** Назрановски совхоза директора нов. **Хаутиевс,** Горячеисточненски совхоза керттерча агронома нов. **Куриловс,** «Ингушски» совхоза кертерча зоотехника нов. **Икаевс,** № 1 йолча шурий совхоза директора нов. **Ревякина,** Шалински совхоза директора нов. **Глотовс,** республика Министрий Совета председатела заместитела нов. **Дороховс,** кхычар а.

Совещане къамаьл дир ССКП обкома секретара нов. **Сагаевс.**

Са юрта...

Дукха ха йоаццаш армера отпускаx цIавенавар со се ваьхача а ваьча а МагIалбика районерча СоагIапче яхача юрта.

ЧIоагIа дог гIоздаьнна, раьза хинна юхавийрзар со цигара, хIана аьлча доккхий толамаш даьхад дерригача Советски халкъо санна СоагIапчарча наха а шоай хьал-торо, вахар, кхы а дикагIа тоадеш. ХIара коа е хьалдеш латт е хьалдаь даьннад керда цIенош, чуйиллай радио, электричество. Дукха боахам а рузкъа а долаш йIаьхий я СоагIапчара отделени чуйоагIаш йола «Ингушски» совхоз.

Бакъдар аьлча хIанз а дукха-м да цига кхоачамбоацараш. Царех эггара лоархIамегIа дар да хьалха леладаь, хIанз эшаш доаца во гIулакхаш хьаллоаттаде гIерташ цхьабола нах хилар.

СоагIапча волча хана сона гора лаьттан искусственни спутникаш сигал гIолла лел аьлча, ракета бетта юххе гIолла дIа а яха дунен гонахьа кхесташ я аьлча ца тешаш бола нах.

Сакъердаме яц СоагIапча, пандара оаз, илли, халхар, иштта кхы сакъердаме хIамаш хилац цига. Кино хьажа а кхыча гIулакха а клубе цхьаккха кхалсаг йодац. Цхьаккха а тайпара спортивни мероприятеш лелаяц. Уж дерригa кхоачамбоацараш сихагIа дIадаха деза бахача наха юкъера.

З. БУЛГУЧЕВ.
сержант.

Мехкдаьттах ю тамашера хIамаш

СССР-а халкъа боахам дегIабоалабара ворхI шерарча плана тIа химически промышленность чIоаггIа дегIайоалае лерхI. Атта нийслуча а дарегIарча а бедалах — Iаламани промышленнии газах а мехкдаьтта чакхдоаккхача хулача продуктех а пайда эцара ларда тIа къаьстта дегIадоагIаргда синтетически материалаш елга.

Iилма болхлошта бе шортта болх гучабаргба укхаза. Iаламо лучул дикагIа йола синтетически материалаш хьае, чIоаггIа пайдане йола технологически процессаш оттае декхарийла ба уж.

Iалаьмате чIоагIа лоархIам болаш да барзкъаш-хIамаш цIенъю синтетически материалаш дуккхача ассортиментах арахеца йолаяр. Технически гIулакхашка дIадода дуккха дуа даьтта кходе йиш хулийтаргья цар.

Къаьстта дукха даьтта дода сапа деча. Барзкъаш-хIамаш дуттеи кулгех деттеи сапаш деча эггара дукхагIа дIайода дикагIа йола хIамаш хул царех. Мехкдаьтта парафин мистдарца доккхача синтетически хьаьнача кислоташа хувцаргья Iалама хьоанал. Цу тайпара, синтетически хьаьна кислоташ йоахилга дегIадоаладаро дарегIача бедалца дикка-дикагIа Iалашъергья сапа ду промышленность.

Халкъа боахамеи вахача эшачеи керда синтетически материалаш, керда искусственни кIадаш, синтетически хьоаса юкъебоалабаро дIадех моллагIа долча сапал дикагIа йола, тайп-тайпарча гIулакхашта эша барзкъаш-хIамаш цIенъю материалаш хьаелга. ХIамаш цIенъеча средствашта юкъе йовзаш ярех боккхагIа лоархIам болаш я «Новость» яха порошокаш. Кишалот яхача чкъаьран даьтта чакхдоаккхача хьахулача хьоаналах ю уж хIанз. Иштта йоаккхаш йола бедал кIезига хиларахи цунга мах дукха дIабодаш хиларахи дуккха хьае йиш хилийтац уж.

ДикагIа дола хьаьна спирташ хьаде йиш я мехкдаьтта чакхдоаккхаш хьахулача продуктех. Цу спиртех дуккха хьае торо хургья — «Новость» яха порошок. КIада, зипа, даьре хIамаш ютташ, къаьстта синтетически искусственнии хьоасах яь хIамаш ютташ сапал дикагIа я уж. ДикагIа долча синтетически спиртий цхьан тоннах барзкъаш-хIамаш цIенъю средстваш еш 2—2,5 тонн дуа даьтта кходайт.

СССР-а Iилмай Академе мехкдаьтта химически синтеза институте мистача углеводородашта тохкамаш даьд. Духхьала парафин мистдалара наькъаца дикагIа дола хьаьна спирташ даха дезаш дар цар декхар.

Углеводородаш мистъялар — Iалаьмате чоалхане, дуккханахьа гIолла чакхдоаккхаш, дуккхача механизмашца де дезаш хIама да. Института Iилма сотрудникаш гIийртаб углеводородаш мистлуча хьалхарча хана спирташ хьа ма хилланге а процесс соцае йиш хургйола никъ лаха. Вешта аьлча углеводородех спирташ де йиш хургйола никъ лаха. Iилма сотрудникаш де гIиртараш ка йоалаш чакхдаьлар. Ше къаьстта йола производства технологически система хьаяьннай. Духхьала окислени яра метод чоалхане йоацаш а пайдане а я. ХIама хьаеча бедалах 60-70 процент продукци йоаккхийташ дола дика спирт хьахул иштта. Цу гIулакхага дIадахийта йиш йола коачача парафина углеводородаш бIаьш, эзараш тоннаш я СССР-е.

ХIанз Белгородски совнархоза Шебекински химически комбинате болх бе йолаеннай парафина углеводородашта духьалара окислени яра методаца дикагIа дола спирташ ду завод. 1958 шера еш хинначул дуккха а дукхагIа «Новость» яха барзкъаш-хIамаш цIенъю Iалаьмате дика синтетически порошок е йиш хургйолаш продукци аракецаргья цо.

Техника керда карагIъяннача говзалца оттаяьча проектах еш завод я укхаза. Цо ергья барзкъаш-хIамаш цIенъю порошокаш. 1960 шера Ростовски совнархоза синтетически жироизмерителий Волго-Донски комбинате болх бе йолалургья я Щебекински комбинато дер миссел дукха синтетически хьаьна спирташи барзкъаш-хIамаш цIенъю порошокаши ергйола завод.

Аллха барзкъаш-хIамаш цIенъеча дIадаха Iац синтетически дика спирташ. ХIамашта хьекхача даьташта тIахьокха материал еча, бактерицидни препараташи кхыйола дуккха дика химически продукташи еча дIадолх уж.

Углеводородашта окислени еча ду тохкама балхаш дIахо а дукхагIа даро йиш хулийтаргья гарггарча шерашка боккха мах бола продукташ яха эша дуккха процессаш е.

А. БАШКИРОВ,
СССР-а Iилмай Академе член—корреспондент.

НОХЧИЙИ ГIАЛГIАЙИ МЕХКАРАШТА ДЕША ДИКА МОТТИГ

Мехка, ший дезалла, берашта, саго ергйола тIехье дешийтар, цунца хьаькъал, говзал, эхь-эздел, кхыдола дика гIулакхаш Iомадайтар я. Цул йоаккхагIа тIехьале берригача мехка а берашта а яь а яц я е йиш а яц.

Дешарца, хьаькъалца мара берригача мехка боахам, культура, къахьегача наьха ираз лакхде, айде йиш йоацилга дика кхета а деш, коммунистически парте а советски Iаьдало а шеэттача дийнахь денз хьа чIоагIа дукха ахча а рузкъа а ухийташ болх баьб нахага дешийташ. Цудухьа, капиталистий мехкаша боахами культуреи тоаеш бIаь шерашка баь никъ вай мехко итт шерашка баьб.

Паччахьа хана дуккхача капиталистий мехкел гаьнна тIеха биса хинна вай мохк, хIанз советски хана массанел а гаьнна хьалхабаьннаб цхьан США-гара дIаиккхача, хIаьта дешара, Iилманна, инженераш, лораш, учителаш, агрономаш, иштта кхыбола говза, хьаькъал дола нах дукхагIеи дикагIеи кийчбара а иштта кхы цхьадолча гIулакхашта а США-л а хьалхабаьннаб.

ЧIоагIа болх баьб советски Iаьдало кхалсага бокъо лакхъяра а из маIача сага нийсса массаболча балха юкъе дакъа лоацаш хилийтара а. Дукха ба хIанз вай мехка лакхера дешар дийша а баьнна инженераш, лораш, учителаш, агрономаш болаш промышленностеи юртбоахамеи болх беш, хIаьта советски профсоюзни, партийни учрежденешка хьалхле лелаеш кхалнах. Уж тайпа кхалнах, дукха беце а, вайнаха юкъе а ба.

Коммунистически парте хьалхленца чIоагIа къахьийгад советски Iаьдало вай дар санна долча тIехьа дисача къамех болча нахага, къаьстта цар кхалнахага, дешийташ. Цу хьакъехьа а дикка доккхий толамаш даьхад. ХIаьта а вайнах дешара а культура а тIехьа бисаб, къаьстта дукхагIа кхалнах а бусаш.

ХIанз Нохч-ГIалгIай ССКП обком а Министрий Совет а чIоаггIа уйла тIа а яхийта болх беш я нохчашкеи гIалгIашкеи къаьстта цар кхалнахага, дешийтараи цар культура лакхъяраи.

Вайнаха юкъе лелача воча гIулакхах цаI да йиIигашкеи мехкарашкеи ца дешийтар. Дешанза болча, хьаькъал кIезига долча наха оал кхалнаха-м сенна дезар дешар, уж-м шоай кхурча йисте баьгIача баьннаб. Из бакъдац, маIача сага нийсса, цул дукхагIа а, эш кхалсага дешар а хьаькъал а вай социалистически обществе. МаIача саго санна масса а метте болх бе бокъо йолаши болх бе безаши я кхалсаг. Цул совгIа бераш кхеде, царна кхетам бала, эхь-эздел, гIулакх Iомаде дезар, дукхагIа йолча хана царца хулаш йола кхалсаг—нана я. Цудухьа берригача мехка культура лакхъяра къаьстта чIоагIа лоархIам болаш да кхалсаг-нана дийша а хьаькъал долаш а хилар. ЦIагIара гIулакхаш а дуккха а дикагIа леладергда дийша — хьаькъал долча кхалсаго дешанзайолчул.

Вай Нохч-ГIалгIай республике укх шера Веданеи, Урус-Мартанеи, Грознеи хьаеллаш я къаьстта кхалберашта-мехкарашта хьеха школаш-интернаташ. Царех Грознера школа ювцарг я вай.

Грозне юккъе, Революце проспекта № 24 йолча цIагIа, эггара хозагIча моттиге, хьайийлай нохчийи гIалгIайи мехкарашта шийца интернат а, йолаш йола юкъера дешар луш йола школа. Цу школе дIаэц 6, 7, 8, 9, 10-ча классашка дIачудаьнна нохчийи гIалгIайи кхалбераши мехкарийи, заявлении шоай лични делеи, могаш хилара тешали цар дIаделча.

Школена хьожадаь да шозза вIаштIара даь Iалаьмате хоза а дика а даь доккхий цIенош. Деша классаш, Iобувша цIенош, дешархошта эша библиотека, читальни, хIама дуа столови, лувча душ а йолаш йола моттиг, долла хIама мехкарий арабала ца безаш цу цIеношка да.

Цу школен директор, хьехархой, воспитателаш кхы гIулакхаш ду нах берригаш а кхалнах ба, нонагIа бараш нохчийи гIалгIайи дийша баьнна дикагIа бола кхалнах а болаш.

Даар, тIадувхар, кхы дешара эша хIама шортта а дика а хургдолаш ахча хийцад Iаьдало цу школа. Духхьала цхьан дешархочоа тIадувхача барзкъана шера 2400 сом гаргга ахча хьожадаьд.

Школе, дешарал совгIа, кхалнаха эшаш йола говзалаш — барзкъаш тегилга, догамаш делга, хIама кийчделга, иштта кхы цу тайпара гIулакхаш а Iомадергда. Цу школера дийша баьннача мехкараша моллагIа а кхалнаьха болх булургболаш говзалаш а моллагIча а лакхерча школе деша яха йиш хургйолаш дешар а Iомадергда.

МоллагIча а къаман боахам тоабалари культура лакхъялари чакхдалац хьаькъалца — берригача наха, маIачарна нийсса кхалнаха а, дешарца мара. Дешийта кхалнахага а, ираз хьаькъалца, дешарца мара дац.

Нохч-ГIалгIайчен столицен, Грознен центре Революце проспекте — вайнаьха кхалнаха-мехкарашта хIанз хьаеллаш йола школа интернат хозача а дикача а цIеношка я. Вайнаьха мехкараша йистеяьнна юкъера дешар чакхдоаккхаргда укхаза.

СУРТА ТIА: Вайнаьха мехкарий школа-интернат.

Н. ТАТАРОВА сурт.

Школа дешара шерага кийчъеннай

Наьсарен районерча Iаьли-Юртарча бархI шерарча школе 12 класс я. Уж ерригa классаш дика тоаяьй. Улгашта басар хьекхад, чухь кIир техай. БIарг хьест классашка нийсача мугIарех дIаоттадаь латтача басаро къегадеча парташа. ДIа мел хьежача цIена а безаме я. Цо тешал ду школа дешара шерага кийчъеш укхаза чIоагIа къахьийга хилара. Къаьстта хьинаре болх бир укхаза Гагиева Товсаре, Евлоев Дауда, кхыбараша а.

Дика кийчо яьй укхаза Iана а. Школа коа саьнаш а даь дIаоттадаь 120 складометр дахча латт. Тиша яраш йоха а яь керда пишкаш яьй, корий шоллагIча рамашта кизгаш техад. ХIанз хьехархошта дахча кийчдеш а я школа. Хьехархошта дика совгIат хург... кастта хьалдаь даргдолча 3 квартира хургйолча цIенах.

М. ДАСКИЕВ.

ГОРОДАИ ЮРТАИ ЮКЪЕРА ЛОАРХIАМЕРА БАШХАЛО ДIАЯККХАРАХ

Коммунизм хьалъеча боккха лоархIам болаш да городаи юртаи юкъера лоархIамера башхало дIаяккхар. Из гIулакх коммунизм хьалъярах болча марксистско-ленински хьехама лоархIамера цхьа дакъа да. «1959—1965 шеращка СССР-а халкъа боахам дегIабоалабарах йолча контрольни цифрех» Н. С. Хрущевс яьча доклада тIеи ССКП XXI-ча съезда соцамаш тIеи дIахо тоа а хир,кIоаргга дашха а даьшхар из.

1

Городаи юртаи юкъера вIашдухьле производства средстваш цхьацца болча наьха доалахьа хиларeи саго сага хьакъ дaареи ларда тIа хьахиннача классови общества законах хила доагIа хIама да. Городаи юртаи юкъера вIашдухьале хьайоагIа классови, эксплуататорски общества дерригача исторе гIолла чакхйоалаш, капитализма замах къаьстта шер а кIоарг а луш.

Город юртах къоастаяр, царна юкъера вIашдухьле, городо юрта эксплуатаци еш хилар — дегIайоагIача капитализмах массаза доахка хIамаш да, яьхад В. И. Ленина.

«Цудухьа город юртал тIехлаттар (экономически а, политически а, интеллектуальни а, кхыча дерригача а гIулакхий хьакъехьа) товарни производствои капитализми йолча дерригача мехкашка, царца Россе а юкъарeи хиланза дусаргдоацеи хIама да...» (Соч., т. 2, 207 оагIув).

Городаи юртаи юкъе латта вIашдухьле дIаяккха йиш хургья алхха пролетариата диктатураи котъяьннача социализмаи хана. Городаи юртаи юкъе латта башхало дIайоаккхача наькъа юхь а хинна дIаэттар Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци. Эггара хьалха цу революце ахархошта бола боккха лоархIам латт цо ахархой экономически хьал овлан тIара хувцарах. Советски Iаьдало капиталистий доалахьа хинна фабрикаш, заводаш, банкаш, производства кхыйола средстваш царгара хьа а яьха, берригача наьха юкъара ерзаьй, лаьтта помещикашкара хьадаьккхад, помещикийи капиталистийи эксплуатаце низ-Iоткъамах ахархой мукъабаьхаб. Пролетариата диктатура чIоагIъяларца город юртарча къахьегама ахархошта хадданза производственнии культурнии новкъостал де йолаеннай, юрт социализма новкъа яьккхай. Городаи юртаи юкъе болхлой классага хьалхле а йолаш эттача болхлой классеи къахьегама ахархойи чIоагIача цхьоагIон ларда тIа хьахинна керда гIулакхаш да уж.

Цхьабакъда, из дацар городаи юртаи юкъера вIашдухьле дIаялар. Юрта дисадар капиталистически элементаш хьахулаш дола ахархой кагий боахамаш. Юрта лоархIам болаш моттиг лоацар юртарча буржуазе — кулакаша. Городаи юртаи юкъера вIашдухьле йизза дIаяккха ахархой кагий боахамаш социалистически новкъа даккха дезар, класс хиларах тарра кулакаш дIабаха безар, халкъа боахама массадолча доакъошка социалистически формаш оттае езар. Из де йиш яр алхха мехка индустриализации юрта боахама коллективизации еш, болхлой классаи ахархоштеи юкъера цхьоагIо мамогга чIоагIъеш.

Ленина хьехамца хьалхле а лелаеш, болхлой классо ше хьаллоацаш хиларца чIоагIало а лувцаш, Коммунистически парте шо-шоай кагий боахамаш долаш баьха ахархой боккхача юкъарча боахаме вIашагIтехар. Юрташка производства социалистически гIулакх чIоагIдаь революци яр из.

Колхозаш яхкарои общественни доалахье оттаярои овлан тIара хийцар ахархой социальни гIулакх. Колхозни строяс кулакий Iоткъам дIа а баьккха, общественни прогресса шеррача новкъа баьхар къахьегама ахархой. Цар вахара лард а хинна дIаэттар юкъара хьега къа, производства средствай общественни доалахье, хьахинна продукташ цхьана дIа-юха екъар. Колхозаш яхкарах лаьрхIа варгвоацаш лакхбеннаб колхозни ахархой культура боарам, айбеннаб цар социалистически сакхетам. Городаи юртаи юкъе керда, дикагIа дола — айхха цхьоагIо йолеи вIаши новкъостал дареи гIулакхаш айттад.

2

Социализм котъяларо городаи юртаи юкъера вIашдухьле дIаяьккхар; бакъда царна юкъера лоархIамера башхало-м йисар. Из башхало эггара хьалха гучайоал социалистически доалахьен шин формаца: городе халкъа юкъара, паччахьалкхен доалахье я, хIаьта юрта — дуккха-дукхагIа долча даькъа колхозни, групповой доалахье я. Цудухьа городаи юртаи юкъера башхало дIаяккхар социалистически доалахьен ши форма вIаши дегIал озарца, коммунизм хьалъеш цаI мара йоаца халкъа юкъара доалахье хулаш уж вIашагIтохарца да.

«Колхозно-кооперативни доалахье паччахьалкхен доалахьенца халкъа юкъара доалахье хинна вIашагIкхетар — моллагIа дола организационни — боахама гIулакх дац; городаи юртаи юкъера башхало дIаяккхара доккха гIулакх къоастадар да из»,— аьннад нов. Хрущевс ССКП XXI-ча съезде.

Социалистически доалахье дегIайоалаеш кертера моттиг лоац халкъа юкъарча доалахьено. Цо чулоац производства керттера средстваш: фабрикаш, заводаш, машин-наькъаш, лаьтта, лаьттагIара доаккха рузкъа, коммунальни предприятеш, и. кх. а. Из бахьан долаш мехка экономике боккха лоархIам ба цун. Халкъа боахама производственни фондех 90 процент да цунга.

Коммунистически гIирс хьалбеш дукхалла дегIа ена ца Iеш, дикалла а дегIайоагIа паччахьалкхен доалахье, керда гIулакхаш карадерзаду цо. Из гучадоал къахьегам общественни бекъарца, производственни бувзамаш шердарца, предприятей кооперированнии специализации дегIайоалаярца, производство вIаштIехьаяккхареи цунна доал дареи гIулакхаш тоадарца, къахьегамхой хIама хьаде бола безам лакхбарца.

КIоаргга хувцамаш хул колхозно-кооперативни доалахьен чухь а. Из доалахье хьахиларои дегIаярои гойт социализмагеи коммунизмагеи бодача къахьегама ахархой болама никъ. Ший общественни гIулакхага диллача тIа-тIа а дукхагIа халкъ а юкъарча доалахьенна гарга гIерташ дегIайоагIа колхозни доалахье.

Колхозни доалахье иштта хувцалуча боккхача лоархIаме да из социалистически хьалашка лакхлуш а дегIайоагIаш а хилар, болхлой классо мамогга хьал а лоацаш. Юрта боахам чIоаггIа тоабе аьнна парте оттадаь гIулакхаш чакхдахарца къаьстта чехкагIа дегIаера колхозни доалахье.

Социалистически доалахьен шаккъе форма дегIаяр а вIаши гарга гIортар а эггара хьалха мехка хIама хьаду низаш дегIадахкарах хулаш да. Цу хьакъехьа доккха гIулакх хургда СССР-а халкъа боахам дегIабара ворхI шерара план кхоачашъяр. Вай мехка коммунизм хьалъяра керттера дешаш оттадаьча ССКП XXI-ча съездо хьахьекхар социалистически доалахьен ши форма дегIайоалаяра а, гаргаозара а, цул тIехьагIа уж цаI мара йоаца коммунистически доалахье хулаш вIашагIкхетара а къаьстта дола наькъаш.

Колхозни доалахье дегIайоалаечеи из озаш-озаш халкъа юкъарча доалахьенна гаргаозачеи боккхача лоархIаме я колхозни производство дегIаяра экономически лард йола колхозий екъаш йоаца фондаш. 1959 шу тIакхоачаш колхозий екъаш йоаца фондаш 124,1 миллиард сом хилар. 1932 шера хинначул 26-зза дукхагIа я уж. Колхозашка рузкъа юкъара дерзадара социалистически гIулакх эггара дикагIа хьахьокхаш а шоай общественни лоархIамга диллача халкъа юкъарча предприятей производственни фондаша дер деш а я уж. Екъаш йоацача фондай общественни лоархIам кхы а лакхлургба МТС-аш эргаяхарцеи колхозашка техника йохкарцеи. Паччахьалкхенгара тракторaш, комбайнаш, кхыйола юртбоахама техника колхозаша эцарца цар шоай екъаш йоаца фондаш шеръю, цу фондай общественни производствера лоархIам лакхбу. Техникаца дукхагIа Iалаш мел ю, юрта боахама дукхагIа механизации электрификации мел ю колхозни производство гIорташ-гIорташ промышленни производствона гарга гIортаргья.

Колхозни доалахье дегIайоалаеш а из халкъа юкъарча доалахьенна гаргаозаш а боккхача лоархIаме да колхозни рузкъа юкъара дерзадара боарам лакхбар, колхозашта юкъера производственни бувзамаш шердар, производствона дукхагIа электрификаци, механизаци, автоматизаци а еш, колхозни производства средстваш паччахьалкхен средствашца ший тайпара дIакхеташ вIашагIкхетар. Коммунизм хьалъеш колхозни-кооперативни доалахье гIорташ-гIорташ халкъа юкъарча доалахьенна гарга а гIерта, цул тIехьагIа цунца йизза вIашагIа а кхийтта, цаI мара йоаца коммунистически доалахье а хинна дIаоттаргья.

Городаи юртаи юкъера башхало дIаяккхаро дIахо а юртарча къахьегамхой культурно-технически боарам лакхбергба. ХIанзехьа а юрта боахаме болх беш ши миллион совгIа трактористаш, комбайнераш, шофераш, кхыбола механизатораш ба. Краснодарски края Кургалински районерча алхха Ленина цIерахча колхозе 100 совгIа механизатор ва. Цу колхоза ба ший трактористаш, электромонтераш, радиотехникаш, слесараш-монтажникаш, кхыбола техника йовза нах. Хьалха дIаяхача хана цар цIи яьккхача фуд а ховргдацар юрта. Дуккхача колхозникаша курсашкеи школашкеи шоай агротехнически говзал лакхъю. Алхха кхаь шерарча агротехнически курсашка хIара шера дешаш колхозашкара баьхка 2,5 миллион маIанахи кхалнахи хул. Юрта болх беш бIаьш эзараш бола агрономаш, зоотехникаш, инженераш, хьехархой, лораш, кхыбола специалисташ ба. Колхозни юрташка хьалдаьд юртбоахама культура кхо эзар гаргга цIа. Цу цIеношка колхозникаша культурашта тохкамаш ду.

Юртара культура — вахара хьалаш лакхдаларга хьежжа а дIайоал городаи юртаи юкъера башхало. Колхозий юрташка хIанз я 115 эзар гаргга клуб, 111 эзар библиотека, 61 эзар киноустановка, иштта эзараш школаш, больницаш, кхыйола культурно-вахара учрежденеш. ХIанз юрташка шерра хьалбеш латт культурно-вахара гIирс, юрт эргаяьккха тоаеш доккхий балхаш ду. Дуккхача колхозашка хьалъю клубаш, школаш, больницаш, столовеш, тикаш, маькх ю заводаш, берий бешамаш, спортивни площадкаш, стадионаш, кхыйола объекташ.

Городаи юртаи юкъера лоархIамера башхало дIаяккхар болхлоштеи колхозникаштеи юкъера классови башхалонаш дIаялар да. Коммунизм эттача общество классашта екъаш хургьяц. Болхлой класса, колхозни ахархой, интеллигенце моттиг коммунистически общества барт а цхьоагIо а йолча къахьегамхоша хьаллоацаргья.

С. СДОБНОВ,
экономически Iилмай кандидат.

Первомайски районе Iана во кийчо ю

Первомайски района колхозий боахама керттера дакъа хьайбаш леладелга да. Хьайбаш дебаде а царех дукхагIа пайда баккха а, аьнна доккхий декхараш тIайийцад семилетка хьалхарча шера Первомайски района хьайбаш леладераша.

Уж декхараш кхоачашдара шортта а дика а гIожеи мошеи доакъар эш, дIайха кхийш деза. Цхьабакъда, районерча колхозаша хьатIадоагIача Iана еча кийчонга хьежача гучадоал тIайийца декхараш кхоачашдара укхаза боаггIача тайпара оарцагIа ца баьннилга.

Районерча пхе колхозо укх шера йолла езар 7500 тонн силос я, таханалца еллар 3191 тонн мара яц. Цох 1550 тонн цхьан Ленина цIерагIча колхозо еллай. Цу колхозо еррига йолла езар 3000 тонн я. Хьалхашка латта бехктокхамера декхараш дика кхета а деш лерттIа вIашагIбелла дIахьу укхаза болх. Хадданза 6 машин лел комбайно хьекха силос кIоагашта хьатIаозаш, 10 саг воалл из йоллаш хьинаре болх беш. Иштта дика дIахо а болх бойя доакъар кийчдара план кхоачашъергья Ленина цIерагIча колхозо.

Цхьабакъда, иштта дика лелац кхыча колхозашкара балхаш. Планах 1500 тонн силос йолла езаш я Орджоникидзе цIерагI йола колхоз. Цох еллар 621 тонн мара яц. Из а фермашта гаьна довкъашка еллай. 828 тонн йол кийчъе езача метте холаш а даь дIаоттаяьр 80 тонн мара яц. Кхы а вогIа лел «ДоттагIал» яхачеи «Заря» яхачеи колхозашкара балхаш. Цар кийчде дезачох кхоалагIа дакъа мара доакъар кийчдаьдац; хьаьта Асланбек Шерипова цIерагIча колхозо планах 490 тонн силос йолла езача таханалца цхьаккха тонн еллаяц, кийчъе езача 1333 тонн аьлах кийчъяьр 113 тонн мара яц.

Нагахьа санна ерригача районе елла силос йолла езачох кхоалагIа дакъа дале хьекха холаш даь дIаоттаяь йол кийчъе езачох ялхлагIа дакъа мара дац, вешта аьлча, планах 5182 тонн кийчъе езача 813 тонн мара кийчъяьяц.

Доакъар кийчдара балхел дикагIа лел ала йиш яц доаханна помещенеш тоаелга а.

Орджоникидзе цIерагIча колхоза фермай кхийшка кIезиг-дукха кулг хьакхар мара лерттIа топпар хьаьхабац, ладар чудоагIаргдоацаш тхов тоабаьбац. Фермай заведующи волча нов. Долаковс шоаш ремонт яьрг лерхIе а бIаргагуча сурто из е хIанз а лерттIа укхаза дIаболабеннабац йоах. Цул совгIа дукха кхо да фермай коашка а кхийшка а. Района вокх колхозашка, Ленина цIерагIча колхоза шин типовой кхийгара дIаикккхача цхьаннахьа а ремонт яь а дац кхох хьалдиза а латт.

Цу гIулакхаша хьахьокх районе хьайбашта Iана кийчо яра е еззача тайпара терко ца елга. Балхашта эшаш бола колхозникаш укхаза кхоачам хиллал бац аьлча бакъдац. Цхьабакъда, чIоагIа лоха латт цхьайолча колхозащка балха дисциплина. Масала, Орджоникидзе колхозе 30 колхознико укх шера вIалла болх баьбац, 31 саго оттабаьча боарамал кIезигагIа къахьегама денош даьхад. Колхозий кулгалхой ховш хила беза балха дакъа ца лоацача наха из телхабелга а царца къовсам лоаттабе безилга а.

Колхозий а района а кулгалхой декхарийла ба семилетка хьалхарча шера декхараш кхоачашдара хIанз латлар эггара дикагIа а бехктокхаме а хахиларга хьежжа лоаццача хана хьайбашта Iана йизза кийчо яра беррига колхозникаш а еррига торонаш а оарцагIъяха.

«СЕРДАЛО» газета рейдови бригада: А. АХИЛЬГОВ — райсельхозинспекце инженер-строитель, М. ЛЬЯНОВ, А. ПЛИЕВ,— «Байракх» яхача районни газета болхлой: О. МЯКИЕВ—ВЛКСМ райкома секретарь, О. БУЗУРТАНОВ — «СЕРДАЛО» газета корреспондент.

Комсомольцашеи кагирхошеи даьха толамаш

Дика болх бу Веденски районерча кхашка къахьегаш болча комсомольцашеи кагирхошеи. Районе вIашагIъелла я 11 комсомольско-кагирхой звено, хIаьта цар лелаеш 148 гектар хьажкIаш а я. Ханнахьа хьажкIашта оасар а кхыдола гIулакхаш а даьд масса йолча звеной членаша. Цудухьа дика хьувкъаш латт хьажкIаш.

ЧIоаггIа къахьегарца белгалбаьннаб Фрунзе, Орджоникидзе, Кирова цIерахча колхозашкара комсомольцаши кагирхойи кIа хьокхаши из чуэцаши. Дика балхаш даьд хьайбашта доакъар кийчдеши кIа чуэцаши XX-ча партсъезда цIерахча колхозерча кагирхоша I. Тимиевс, Б. Солтамурадовс, С-Х. Хупиевс, иштта кхыбараша.

Хьайбашта кхоачам хиллал доакъар Iалашде лаьрхIад Орджоникидзе, Энгельса цIерахча колхозашкарча кагирхоша. Царна юкъе дика къахьегарца белгалбаха безаш ба Ш. Тасаев И. Вараев, С. Юнусов, Ш. Сайгатов, М. Хакимов, иштта кхыбараш.

Ялат хьувкъийташ а из чуэцаш а, хьайбашта доакъар Iалащдеш а дика къахьегарал совгIа кхы тайп-тайпара балхаш а ду районерча комсомольцашеи кагирхошеи.

Юрташка радио, электричество чуехкаш, спортивни гIулакхех дакъалоацаш ба уж.

ДIахо йодача хана кхы а дикагIа къахьега лаьрхIа ба Веденски районера комсомольцаши кагирхойи.

С. БОРХАНОВ,
ВЛКСМ райкома инструктор.

Уникальни завод—автомат

КАРАГАНДА, (ТАСС). КIор боаккхача шахташка увттаю аьшкабетона стойкаш ю, деррига балхаш автоматизированни дергдола завод уьалъе йолаяьй укхаза.

Шахташка увттаю чIоагIалонаш хьаеча дерригача балхашка центральни пультоуправлене хьожаш цхьа оператор хургва.

Омски область. «Целинный» яхача ялатий совхозе дика къахьегаш ва Ростовски областера вена Г. Н. Кись яха комбайнер. Лафетни жаткахи «С-6» яхача комбайнахи латтача агрегатаца нормах 25 гектар мара хьакха да езача цо 40—45 гектар ка бола ялат хьокх цхьан дийнахь.

Сурт тIа: кIа хьокхаш йоалл механизатора Г. Н. Киса агрегат.
В. ЛИПОВСКЕ сурт. **ТАСС фотохроника.**

Балхашта дукхагIа механизаци ергья оаха

ССКП XXI-ча съездо решенеш тIа лерхI мамогга дукхагIа производственни процессашта механизаци елга.

Уж решенеш дика кхета а яь Наьсарен мельзавода коллективо, халача балхашта дIахо механизаци яра йолча социалистически яхье а яьнна 1959 шера ялатий а кийчача продукце а складашкарча балхашта комплексни механизаци е аьнна декхараш тIайийцад.

Машиннаькъ тIарча вагонашкара ялат Iодоассадара а из складашка дIанийсдара а балхашта механизаци е йолаяьй заводе. Цу гIулакха сахьата 100 тонн ялат лакхехьа хьалтIадоаккхаргдолаш йола норийни вышка хьалъеш латт. Цунца цхьана 160 метр дIоахал а долаш лакхехьа гIолла ялат дIаккхухьаргдола ши стационарни траспортер юллаш латт. Царех хIаране сахьата 100 тонн ялат дIахьоргда. Из механизированни участок болх бе йолаялар чIоагIа пайда луш гIулакх да. Цо торо хулийтаргья вагонащкара ялат хьалхарчул шозза сихагIа Iодоассаде а из ялат 11200 тонн чухошаш йолча складашка дIачуэцара дерригача балхашта механизаци е а. Из бахьан долаш дуккха а аттача даргда балхаш.

Автомашинаш тIара ялат Iодоассадара норийни вышкаш а яьй 65 метр дIоахал долаш йола стационарни транспортер а йиллай мельзаводе. Цу механизмаша хIара сахьата 100 тонн ялат складашка чуэц. Уж бахьан долаш 3—5 минута машин Iойоассаяь йоал укхаза.

Дика вIаштIехьабаьккхаб мельзаводе выбойни отделенера тувхараш а хьажкIий тIум а дIаккхахьара болх. Цу гIулакха йилла, хIанз болх беш 160 метр дIоахал а долаш йола шолха транспортер я. Цо торо хулийтаргья бус-дийнахь тувхараш а хьажкIий тIум а дIаккхухьаш хинна ши автомашин а 12 болхло а кхыча балхашка дIахьожабе. Цо хьахьокх из механизаци бахьан долаш мел пайда хул.

ЧIоагIа хьинаре къахьег завода коллективо укх шерара хьажкIаш чуэцара. Кхыча балхащца цхьана сихбенна сущилкашта ремонт еш а керда хьажкIаш йокъаеш а уж кийчъеш а боахк болхлой.

Укх шера Нохч-ГIалгIай АССР-е эггара йоккхагIа йола зерносушилка болх бе йолалургья. Из 1950 шера хьал а яь болх ца беш, теркал ца еш латташ яр. Из зерносушилка болх бе йолаелча мельзаводага торо хургья хIара сахьата 13 тоннага дIакхоачаш ялат докъаде.

Механизаци еш йола объекташ 1959 шерара хьажкIаш чуэца йолалуча ханага болх бе йолаялийта лерхI мельзавода коллективо.

М. БОРОВ,
Наьсарен мельзавода керттера инженер.

„ДЕПУТАТА ДИ“

Укх деношка Наьсарен района культура ЩагIа хилар районеи юртийи Советий депутатий собрани. Собране бар Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета цхьабола депуташ а.

«Мишта вIашагIболла беза моттигерча Совета депутатий болх» яхача темах собране доклад йир Наьсарен райисполкома председатела нов. Тебоевс.

Харжархой наказаш кхоачашдеш депутаташа баьча балха опыт ювцаш къамаьл дир СурхотIарча юрта Совета председатела нов. Богатыревс.

БурокIалхарча юрта Совета депутата, хьжкIаш лелаеча звено звеневой волча нов. М. Ужаховс дийцар хьажкIаш кхееча ший звенос беча дикача балхах лаьца. Цо дийцар, ший звенос лелаеча 105 гектар долча кхай тIа хьажкIаш дика хьийкъа хиларах, хIаьта звенос хIара гектара тIара яккха лаьрхIача 48 центнерал дукхагIа хьажкIаш яха торо йолаш ший звено хиларах.

Шоаш доал деш йолча хьажкIашта гIулакх дарал совгIа гIожеи мошен доакъар Iалащдеча новкъостал а ду Ужахова звено членаша.

ЧIоагIа теркам тIабахийта ладийгIар собране хиннараша къаьнача депутата Шадыжев ИбраьхIима даьча къамаьлага. Цо дийцар, кулакашта духьал къовсам лелабеча шерашка, колхозаш вIашагIъехкача шерашка моттигерча Советий депутаташта болх бе мел хала дар.

— Дага доагIа сона, — йоах ИбраьхIима,— 1925 шера Наьсаре кхыча мехкарча марках йола легковой автомашина яйта. Из машин лалла ховш цхьаккха саг кораванзар тха районе. Мел доккхий хувцамаш хиннад цу хана денз!

XIанз нагахьа зIамига саг хургвац машин, трактор, е комбайн лалла ца ховш. Иштта болча нахаца болх бе хала дац, цар новкъосталца ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъе вIаштIехьа даргхилар а шеко йоацаш да.

Собране къамаьлаш дир депутаташа Тамбиеваси, Дзейтовси, Кодзоевас, Барахоевас иштта кхыбараша а.

Иштта къамаьл дир собране Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара нов. Комаровс а.

«Дунен халкъашта юкъерча гIулакхех» лаьцача лекцега а ладийгIар «Балтика депутат» яхача кинофильмага а хьежар депутаташ.

Н. ИВАНОВ.

Юртбоахама техника эргаяьккхай

Юртбоахама производственни процессашта автоматизации механизации яра дола парте исторически соцамаш кхоачашдеш хьинаре къахьег «Назрановски» совхозерча инженерно-технически болхлоша.

Трактораши кхыйола юртбоахама машинаши керда оатхалаш а ехкаш тоае езаш хул баьца дaараш, кхыдола ялаташ чуэцача хана.

Иштта, керда оатхалаш а ехка марковкаш чуэцаргйолаш «Беларусь» яха трактор тоаяьй Евлоев Хьасана кулгалдеш йолча Iаьлий-Юртарча пхелагIча тракторни бригадо.

Цу гIулакхо торо хулийт «Беларусь» яхача тракторца дийнахьа 4,5 гектар марковкаш чуэца. Цу цхьан тракторо 20 болхлочо дер ду.

Иштта тоаяча тракторащца чуэца лаьрхIай совхоза 4 эзар гектарах 2 эзар гектар хьажкIаш а. Цу гIулакха тоаеш латт 20 комбайн.

Уж деррига балхаш кхоачашдарца белгалбаьлар Евлоев Хьасан, Медведев Николай, Мержоев Исмейла, Пугоев Юсап, иштта кхыбараш.

Шоай низ кхо ца беш сийленца къахьега лаьрхIад «Назрановски» совхозерча къахьегамхоша дIахо а производственни процессашта автоматизации механизации яра.

С. МУХИЕВ.

Юрта боахамера дикагIбараш шоай балха дагабувл

МОСКВА. СССР халкъа боахама карагIдаьннарий Выставкерча РСФСР павильоне юртбоахама артело хьайбай боахаме даьхача толамий а цунна карагIдаьннарий а хьакъехьа дувцаш лекци йийшар Рязански областа Шиловски района Кирова цIерахча колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала Ефремова Анна Игнатьевнас. 1953 шерарчул доахан шозза ахазза гаргга, хьакхарч 7-зза, жа шозза гаргга дийбад.

Цу гIулакха боккха лоархIам болаш хилар доахан чуоттадаь кхоабилга а къьстта а доажаде кхувлилга дика вIаштIехьдаккхарах. Доахан дажа даьгIенаш хIара бежана 0,5 гектар а йолаш йийкъай. 8 дни бийсеи даьнначул тIехьагIа кхыча доакъошка дажа дуг Iулаш. Дийнахь а бус а хадданза доажаду доахан. Цул совнагIа, моша доакъар а лу доаханна. ДаьгIенашка шортта кхоачам бергболаш мотт хьекха туха кхера а ба.

Дажа дигача доахах хIара бежана деннеи бийсаннеи 1300 грамм дулх тIаккхетаргдолаш дорстаде аьнна укх шера тIайийца декхар толаме кхоачашдеш да. 1-гIча августа эзача хIара бежана тIаккхийттар 1190 грамм я. Во хьокхамаш даьхадац колхозо хьакхарч чуоттаярах а. Деннеи бийсаннеи хIара хьакхийна тIаккхийтта дулх 800 грамм я.

Укх шера хIара 100 гектар долча юртбоахамерча лаьттан тIара лаьрхIа 135 центнер дулх дакккха а 350 тонн паччахьалкхенга дохка а лаьрхIад. Хьайбай боахамгара боала пайда укх шера кхо миллион сом хургба.

А. И. Ефремовас йийшача лекцега чIоагIа безам болаш ладийгIар Воронежски, Читински, Курски, Сталинградски областешкарча а Татарски АССР-ерча а юрта боахамерча дикагIа болча болхлоша.

СУРТА ТIА: лекци йийша яьнначул тIехьагIа экскурсанташца къамаьл деш я А. И. Ефремова.
Э. Евзерихинеи О. Кузьминеи сурт ТАСС фотохроника.

Гурахь ялаташ дIадера —ДИКА КИЙЧО

ССКП ЦК хургйолча Пленума дика накъа яхара чIоагIа хьинар айденна къахьегаш я Наурски районера Ленина цIерахча колхоза кхоалагIча комплексни бригада коллектив.

Механизаторашеи полеводашеи дош деннад сентябрь бетта хьалхара ди тIаккхачалехьа гуйран ялат дIадерна йола кийчо яь йистеяккха. Атта декхар дац из. Гурахь дIадувча ялатийна аха дезар 1350 гектар лаьтта да. XIаьта цул совнагIа кхы дуккха а ма дий де деза балхаш: дIаде фу кийчделга, техника кийчъелга, зябь оахилга, иштта дуккха кхыдарш а.

Гуйран дIадувча ялаташта лаьтташ оахаш доаккхача хьинарца къахьегаш ва дикагIа вола тракторист Михаил Жуков. Планах 7,6 гектар мара йоацача метте цо хIара смена 11 гектар лаьтта оах. Болх дукха безаш а шийгарча техника даим йоакхо еш а из хиларах йоал Жукова балхах селла дика ка.

Лаьтта оахача метте иштта дика балхаш деш ба бригадера СолнышкингIар Николайи Григорийи. Цар шоай балха нормаш 130-140 процент кхоачашъю массаза а.

XIанз укх сахьате гурахь ялат дIаде лаьтта оахаш тха бригаде «ДТ-54» яха ялх трактор я. Лаьтта оаххашехь а, тIеххьа тIехьа оахама макхаш а доах механизатораша. 800 гектар совгIа лаьтта хIанзалехь а аьха даьннад.

Лаьтташ оаххашехь а, дIаде фу кийчдеш я бригада коллектив. Бокъонца кийчдаь а даьккха 400 центнер рожеи мукхеи фу дIаоттадаьд оаха, тахан из дIадуй а сагою е ца езаш.

Ханнахьа лаьтташ ахар а, дика кийчдаьча лаьтташ тIа ялаташ дIадер а ялат дика хьувкъийтара динза даргдоацаш гIулакх да. Цхьабакъда, из сийлен болх кхоачашбарна механизатораша хьегаш дола къа юхадетташ хIамаш нийслу. Масала, 18-ча августа 6 гусенични трактор болх ца беш сайца лаьттар нохарашта эшаш дола хьоангIалаш кузне ханнахьа ца тувсар бахьан долаш.

— XIана тийсадац уж? — аьнна хаьттача хьатийнна жоп «КIор бац!» — яхаш дар. Кузни кIор боацаш йисаяр из декхар шийна тIалаттача нов. Карагичевс йоакхо а ца еш, из гIулакх тесса дитарах. Из гIулакх бахьан долаш аха йиш хиннача лаьттах 120 гектар ца оахаш юкъах йисар механизаторий.

Колхоза правлене тха бригаданна эшачун-доацачун ханнахьа йоакхо яь яларе хургдацар из.

Гурахьа дIадувча ялаташта кийчо елга чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да. Цудухьа из паччахьалкхен лоархIам бола боккха болх дика а ший ханнахьа а чакхбаккхара оарцагIа баьнна хила беза, мхеанизатораш баьнна ца Iеш, беррига колхозникаш а, къаьстта чIоагIагIа колхоза кулгалхой а.

Кердача шера ялаташ дикагIа хьувкъийтара...

АргIан йолча ССКП ЦК Пленума сийленца накъа баха лаьрхIад Ачхой-Мартановски районерча къахьегамхоша.

Моторий таташ хоз хIанз района кхашка. Сихбенна 1960-ча шера ялаташ дикагIа хьувкъийтара кийчо еш боахк механизатораш.

Гурахьа дIадувргдолча ялаташта лаьрхIа сихагIа а дикагIа а лаьтташ кийчде лаьрхIад цар.

Яхье баьннарашта юкъе хьалхале лелаю Самашкински совхозерча механизатораша. Районе эггара хьалха кийчдаь баьннаб уж гурахьа ялат дIадувргдола лаьтта. Из да 1752 гектар, цул совгIа 513 гектара тIа зябь а аьхай цар.

Цу балхаш тIа дика къахьегарца белгалбаьлар 2-ча отделенера механизатораш Л. Балбинский, А. Заумаев, А. Бацаев. Царех хIаране планах 7,5 гектар аха езача шийттанега кхаччалца оахар.

Иштта дика къахьийгар 1-ча отделенерча механизатораша И. Салбановс, Г. Бемирзаевс, З. Акаевс, иштта кхыбараша.

ЦхьоагIонца зябь оахаш боахк «Лермонтовский» совхозера механизатораш а. Яхье яьннача отделенешта юкъе хьалхле лелаю 5-ча отделенерча къахьегамхоша.

Цу совхозерча механизатораша хIанз 3100 гектара тIа зябь аьхай.

В. ДЖАМБУЛАТОВ.

ДикагIа кхоачашде коллективни договораш

XIара шера Нохч-ГIалгIай АССР-а предприятешка ши бIаьннел совгIа коллективни договораш увттаду, хIаьта уж кхоачашдаро чIоагIа новкъостал ду масса тайпа производственни планаш кхоачаш а тIехкхоачаш а яра. Из дика хьахьокх 1959 шера хьалхарча ах шера коллективни договораш кхоачаш мишта даьд хьожаш баьча тохкамо.

Хьожаргда вай орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводо (директор нов. Семенова, завкома председатель нов. Болотов) коллективни договор кхоачаш мишта ду. 1-гIча Майна а цул тIехьагIа ССКП ЦК июньски Пленума а сийленца накъа яхар духьа социалистически яхь а йоаржаь завода коллективо 102,2 процент кхоачашъяьй валовии товарнии продукци арахецара план, къахьегама овсарле 2,4 процент лакхъяьй, продукци хьаярга дIабода мах лохбара чотах планал совгIа 3,4 миллион сом совгIа ахча кходаьд.

Дукха ха йоаццаш заводе хиннача конференце къамаьлаш даьча болхлоша, специалисташа, гIулакхерча нака белгалдир коллективни договораца тIайийца 100 совгIа дола шинна а оагIорахьара декхараш дизза кхоачашдаь хилар. Цехашкарчеи, участкашкарчеи, установкашкарчеи болхлой къахьегама овсарле лакхъяр духьа завода администраце кхоачашъяьй мехкдаьтта чакхдоахача деча халача балхашта механизации автоматизации яра, установкай технологически режим тоаяра тIадерзадаьча организационно-технически балхий план. Цу балхех я № 14-и № 1-и йолча установкашка еза хIамаш дIа-юха кхахьара сварка еча площадкашка оттаяь кранбалка, монорельсаш.

Болхлойи гIулакхерча наьхеи вахара хьал тоадара Катаяма яхача поселке хьалдаь даьннад шишша квартира йола итт цIа, 1959 шера хьалхарча ах шера чуIеча цIеноншта ремонт е аьнна оттаяь хинна план кхоачашъяьй, тоа а яь кийчъяьй общежитеш, цехашкара красни уголокаш, заводера наькъаш, дукхагIа бола болхлой йоагочa хIаманца Iалашбаьб.

Коллективни договорах тIайийца шинна а оагIорахьара декхараш дика кхоачашду «Старогрознефта» НПУ, Грозненски крекинг-заводо, мехкдаьтта чакхдоахача промышленноста управлене автобазо, хIамаш тегача фабрикашка, Калиновски винсовхозе, Грознерча вагонаш тоаеча депо.

Тешаме ала йиш йолаш да, коллективни договорех тIайийца декхараш кхоачашдара гIулакх дуккха а дукхагIа йолча предприятешка дика латташ хилар.

Цхьабакъда, хIанз а ба вайна коллективни договорах тIайийца декхараш шерра-шера кхоачаш ца деш, хоза хабараш а дувцаш, болхлошеи гIулакхерча нахеи шоашта критика йича, тоалургда тхо, аьле дош а луш бола боахамий организацей кулгалхой. XIаьта къамаьлаш чакхдаьнначул тIехьагIа кхы тоа ца луш хьалхагIа ше хиннача тайпара дIадода гIулакх.

1959 шера февраль бетта хиннача шоай конференце мехкдаьтта чакхдоахача Новогрозненски завода болхлошеи гIулакхерча нахеи дийцар 1958 шера коллективни договор мишта кхоачашдаьд а, 1959 шера йола проект а. Цига къамаьлаш даьча делегаташа чIоагIа критика йир администраценеи (директор нов. Вандюк) заводской комитетаи (председатель нов. Щербинин) организационно-технически балхаш кхоачаш ца дар, болхлой производственни гIулакхий йоакхо ца яр, производственни процессашта механизаци во яр дувцаш.

1959 шера хьалхарча ах шера коллективни договор кхоачашдара итогаш ювцача хана а из тайпа сурт эттар. Договора тIара 33 пункт кхоачашъяьяц администраце. XIанз юха а ювцаш я № 54-1 № 49-5 йолча установкашка ца оттаеш йиса монорельсаш, вагонаш чура селикатка дарбалаш Iодоассадара балхашта механизаци яьяц, иштта кхы дуккха а да чакх ца доахаш дита балхаш. Халача балхашта механизаци елга а кулгашца деш дола балхаш дIадоахилга а июньски Пленумо къаьстта чIоагIа тIадожадаьча хана юкъагIдиса латташ да уж деррига балхаш.

Каст-каста деш вай газеташ тIа МагIалбикерча мехкдаьттахоша доаха толамаш. Из тамаш а яц, хIана аьлча ССКП ЦК июньски Пленум хьаелларах хиннача хьоамо а, Пленума кхайкарало а дегаш ураоттадаь болча къахьегамхоша мехкдаьтта даккхара план тIехкхоачашъяр духьа шоай беррига низ тIа а бахийта къахьег. Цу НПУ 3-гIча промысла Совнархозеи Облсовпрофеи карара-кара тела ЩIе Байракх дIа ца хецаш лелаю ах шу да, хIаьта цхьоалагIча промысла хIанзале а кхоачашъяьй ийс бетта йола Iаьржа дошув даккхара план. XIаьта а кхоачамбоацараш дувлийт цигарча НПУ хьалхле лелаерашеи профсоюза промкомои. Хьожаргда вай бурув деттача цехага. Цо 87,1 процент мара кхоачашъяьяц ах шера йола бурув тохара программа, хIаьта мехкдаьтта лохаш йолча цехо кхы а кIезигагIа кхоачашъяьй из, бурув тохарга бода мах лакхбаьб.

Кхоачамбоацараш дукха да машиннаькъа Грозненски отделене предприятешка (начальник нов. Кичик, машиннаькъа транспортерча болхлой профсоюза райкома председатель нов. Дьяченко).

Коллективни договорах тIайийца декхараш во кхоачашду Грозненски тарно-мебельни комбинате. Хьабе болх боацаш кIираш доах цига болхлоша, хьу, фанера, хьастамаш, габилен, басараш, кхыйола материалаш ца хилар бахьан долаш, хIаьта шоашта новкъостал дехаш хьуни хьу чакхйоахачеи промышленноста управленега массехказза даьча дехарах хIама хиннадац. Управлене болхлоша цхьаккха деш новкъостал дац предприятей коллективашта, цар коллективни договорех тIайийца декхараш кхоачашдара. Къаьстта дукха да кхоачамбоацараш гIишлош еча предприятещка (СМУ № 23, 7, 8, 9), консервни заводашка, МТС-ашка, совхозашка.

Духхьал дIаала дезаш да, коллективни договорех тIайийца декхараш кхоачашдара гIулакх дукхагIча хьале уж кхоачашдара беш бола тIахьожам профсоюзни органаша нийса вIашагIболларах тийша хилар. Из дика хьахьокх укх гIулакхо: мехкдаьттаи химически промышленноста профсоюза обкомо, кхачан промышленностерча болхлой профсоюза обкомо, кхычар шоаш коллективни договорашка хьажа йолаялале хьалхагIа боккха кийчон болх бир, цу гIулакха шоай еррига профсоюзнии боахамеи актив оарцагIъяьккхар, хIаьта тIаккха гIулакх дIа дика а доладелар. Цар хIаьтте а итогаш яьй коллективни договораш, кхоачашдарах хьахиннарий, болхлой собранешка итогаш ювцаш гучадаьнна кхоачамбоацараш дIадахара де деза гIулакхаш белгалдаьд.

Цхьаккха бехктокхам ца лоархIаш болх барца мара кхы дашха йиш йолаш дац, август бутт юкъе кхаьчача хана 30-нел совгIа йолча юрта боахама организацех кхыметтел аханел совгIчар договораш кхоачашдарга ца хьежар а болхлойи гIулакхерча наьхеи юкъарча собранешка ца дувцар а.

Юрта боахама Министерствои профсоюза обкомои цIендаь дIадаккха деза из лоархIамера боахама-политически болх цхьаккха бехктокхам ца хеташ лелабеш дола гIулакх.

Профсоюзнии боахамеи организацеша овлангара денз тоаде деза коллективни договорех тIайийца декхараш. Итогаш ювцача хана болхлошеи гIулакхерча нахеи яь критика хьа а эцаш, шинна а оагIорахьара декхараш дизза кхоачашдара хьайда гIулакхаш белгалданза даргдац. Цу гIулакха профсоюзни комитеташа шоай тIахьожам чIоагIбе беза.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГIалгIай облсовпрофа старши инструктор.

Доазол дехьара

Бухаресте хинна Румынски халкъа цIей паради демонстрации

БУХАРЕСТ, 24 август. (ТАСС). Румыни фашизмах мукъаяьнна 15 шу дизара сийна селхан тIема паради къахьегамхой демонстрации хилар цига.

Сталина цIерахча майдан тIара трибунаш хьалийзза дIаэттар производствера дикагIа бола болхлой, румынски тIема низашцара эпсараши инаралаши, Iилмаи культураи деятелаш, общественни организацешкара викалаш, доазол дехьара хьаьший, Бухаресте аккредитованни йолча дипломатически представительствашта керте латтараши членаши.

Iуйрийна 8 сахьат даьнна ха. Гулбеннараша безаме тIаийцар правительственни трибуна тIа баьнна Румынски болхлой парте ЦК Хьалхара секретарь Георге Георгиу-Деж, Министрий Совета председатель Киву Стойка, Сийлахь-йоккхача Къама собране Президиума председатель И. Г. Маурер, кхыбола Румынски болхлой парте а халкъа правительства а кулгалхой, советски делегацена керте латта Советски Союза маршал И. С. Конев.

Румынски Халкъа Республика тIема низий министр волча арме инарала-Л. Сэлэжана рапорт хьаэц командующегара, майдан тIа латтача эскарга моаршал хоатт, цул тIехьагIа трибуне хьалтIабоал уж. Къаман цIейца — Румыни фашистски Iазапа кIалхаръяьккха 15 шу дизарца дийза Румынски болхлой парте ЦК-а а Халкъа Республика правительства а цIерах цо моаршал делар салташка, эпсарашка, инаралашка, къахьегамхошка, доазол дехьара баьхкача хьаьшашка.

Румынски Халкъа Республика гимн локх оркестро. ТIема парад йолаенна хилар хьахойт фанфараша. Парадо хьахьекхар чIоагIлуш латта румынски тIема низ а ший халкъа машарера къахьегам лорабе из кийча хилар а.

...«По долинам и по взгорьям» яхача партизански илле йиш йоал, тIаккха майдан тIа йоалл герзах тоаенна болхлой дружинаш. Цул тIехьагIа гIаддахача берий оазаш йоал...

Трибуна юхе гIолла тIехъювл столицерча предприятей коллективаш. ГIадъяха, елаенна юхьмараш я демонстрантий. Майдан тIа хьахоз гIозъьнна оазаш: «Даькъала хилда тхона кортамукъале ена 23 августа ди», «Георгиу-Деж — машари халкъи бахьан къовсам лоаттабеш ва», «СССР — машара бастион я», «Даькъала хилда дохаргдоаца румыно-советски доттагIал».

Теххьара физкультурникий парад хилар. Трибуна тIа чIоагIдаь тIоараш йох дуккхача физкультурникаша шоай дегIамашца майдан тIа укх тайпара дешаш оттадича: «15 шу», «СССР», «РРП».

Паради столицера бIаьщ эзараш къахьегамхой юкъе а болаш хиннача къахьегамхой демонстрации 5 сахьат совгIча хана хилар. Халкъа-демократически строй йолаш румынски халкъа 15 шера чухь карагIдаьнна Iалаьмате доккхий дика хIамаш, халкъий машари кхерамзеи лораде, советски халкъацареи социалистически мехкашкарча вокх халкъашцареи доттагIал чIоагIде румынски халкъ кийча хилар хьахьекхар демонстраце.

Цу тайппара демонстрацеши сакъердамаши хилар Клуже, Сталине, Яссашка, Тимишоаре, Румынски Халкъа Республика дуккхача кхыча городашка а.

Англе Вильям Шекспир вахаш а йоазош деш а Iийнача моттига цIерах — Стратфорд аьнна цIи йоаккхаш городок я Канаде. ХIара шерра-шера шекспировски фестиваль хул цу канадски городоке. 1959 шера сентябрь юкъе баххалца хьокхаш латтаргья спектаклеш. Фестивале баьхкаьб дунен тIарча дуккхача мехкашкара искусства деятелаш.

Сурта тIа: шекспировски спектаклеш хьокхаш латтача Стратфорд яхача городерча (Онтарно яха провинци) театра сурт.

В. ПАРХИТЬКО сурт. ТАСС фотохроника.

Японски кIада деча болхлой котало

ТОКИО. (ТАСС). 17 августе йолаенна Японерча эггара йоаккхагIа йолча 9 кIада деча компаней 85 эзар болхлочо яь забастовка йистеяьлар. Балхах доагIа алапи лакхдар дIадехаш забастовка яьча наха леладаь гIулакх котдаьлар. Киодо Цусин яхача агентствос хоам бу, 4 шера алапи лакх ца деш хиннача капиталисташка болхлоша алапи лакх а дайташ забастовка йистеяларах.

Беркате цхьана къахьегар

ДЕЛИ. 23 август. (ТАСС). Мехкдаьтта дувцаш Дехра-Дуне хьайийлар индийскии советскии специалистий совещани.

Совещане ше хьаеллаш болатеи, лаьттан ченийи, йоагача хIамани министра Малавияс белгалдир, Инде дарегIа мехкдаьтта дакканза дарг ца хилар. Къаьстта белгалдир цо мехкдаьттеи Iалама гази йоаккхаш индийски паччахьалкхен комиссе де дезача балхашта шоллагIа пхе шера план оттаеча хана советски специалисташа хьийга къа. Новкъостал дарах советски эксперташта баркал а аьнна, дукха пайда эца йиш йолаш я Инди, аьлар Малавияс, мехкдаьтта даккхара гIулакха йоккха прогресс яьккхача мехкаца цхьана къахьегарах.

Советски экспертий группа керте лаьттача Н. А. Калинина тешам белар совещане гулбеннача наха, советски эксперташа дIахо йодача хана а индийски специалисташца цхьана къахьегаргхиларах.

Болгаре Халкъа Республика. Коларовградерча автотракторни запасной частей заводо 3 эзар совгIа тайпа запасной частеш ара а хец, хIаьта мехкарча дегIаухаш латтача автотракторни парка бизза царех кхоачам а хул.

Сурта тIа: завода инструментальни цех.

Болгарски телеграфни агентства сурт.

Мукъа даккха алжирски халкъ

ПЕКИН, 24 август. (ТАСС). Синьхуа яхача агентства корреспонденто Рабатера хоам бу:

Алжирски халкъа гIулакх хьаллацар а Къилбаседа Африкера мехкаш вIашагIдаха гIертача Франце планаш йохаяра а тIехьехам беш йола цхьана яь заявлени кепатеха араяьккхай Алжиреи, Мороккои, Тунисеи коммунистически партеша.

Из заявлени тIаийцар август бутт болалуча юххье заседани еш хиннача кхаь коммунистически парте викалаша, хIаьта «Аль-джамахар» яхача хIара кIиранна арадувлача мороккански журнала тIеххьарча номер тIа кепатеха ара а яьккхар.

Цхьана яьча заявлене тIа йоах, дунен халкъашта юкъе этта гIулакхаш кхаь коммунистически парте викалаша дийца а дийцад, хIаьта шоай мехкарча хьала хьакъехьа дага баьлар. Хрущеви Эйзенхауэри кастта вIашагIкхетаргхилара шоаш раьза хилар хьакхайкадир цар.

Заявлене тIа белгалдаьд, Алжир мукъа ялар Къилбаседа Африкерча халкъашка хIанз эггара лоархIамегIа йола проблема хилар. СихагIа тIом соцаргбола а алжирски халкъ мутIъадаргдола а гIулакх динза даргдац.

ЧIоагIа лоархIаме да, масала, франко-магрибски сообщество вIашагIйоллара проект, средиземноморски пакт, моллагIча формах яле а неоколониализм санна йола масса тайпа колониалистски проекташ Мороккоси Тунисеи тIа ца эцаш ютилга.

«Шоай вежаращца Iарабашца масала, Иракa халкъаца, барт тоабанза барг ца хилар лоархI цар» — йоах заявлене тIа. Заявлене тIа белгалду, «Сирей Египтеи коммунисташтеи кхыча демократаштеи низаш дарах империалисташта товр хилар, Iаройй мехкашта юкъе хиланза баргбоаца барт а цхьоагIо бахьан долаш лелабу болам а цу низаша дохадеш хилар бахьан долаш», яхаш. Кхаь коммунистически парте кхайкарал даьд Iарбашка, дерригача афро-азиатски мехкашка. Дунен халкъашта юкъерча коммунистическии болхлойи боламга, дерригача дунен тIа мелдолча прогрессивни а машара а низашка алжирски халкъацара шоай барт цар чIоагIбара уж тIахьехаш. Цар дош лу Бандунге дийцдийццача тайпара цу кхаь мехкарча халкъа Азерчеи Африкерчеи мехкашцара барт чIоагIбара цахаддаш къахьега.

Заявлене тIа йоах, кхаь а коммунистически парте дош деннад шоай мехкаштеи социализма лагерай юкъера доттагIал дувза а чIоагIде а, царца цхьана къахьегилга дегIадоаладе а.

Цигга дIакхайкадаьд цар цу кхаь мехкарча халкъашта а Французски коммунистически парте хьалхле лелаеча, Францерча прогрессеи машареи низашта а юкъера барт чIоагIбанза барг ца хилар.

Заявлене тIа йоах, Мороккони Тунисеи коммунистически партеш йизза мутIахьа я Алжира коммунистически партена.

Кхаь коммунистически парте, йоах заявлене тIа, доккха дакъа лоацаргда къаман а, демократически а, империализмаи феодализмаи духьалардча революце никъ чакхбаккхара а из революци чакхъяллалца дIаяхьара а гIулакхаца. Цу гIулакха цар кхы а совбоакхаргба шоай низ антиколониальни къовсама а демократически кортамукъаленийи автономни организацени сий дара а ларда тIа дерригача патриотически низий къаман цхьоагIо чIоагIъяр духьа.

ТIеххьара чакхйоалаш заявлене тIа бакъду кхаь парте ревизионизманна духьала къовсам лоаттабе лаьрхIа хилар, 12 коммунистическии болхлойи партеша яьча заявленена шоай мутIахьа хилар, бакъю цар пролетарски интернационализм.

Археологашта корaяь боккхача лоархIамера хIамаш

Цхьа бутти ах бутти гаргга ха я вай республике СССР Iилмай Академе материальни культура Института археологически экспедице болх бу. Нохч-ГIалгIай истореи, меттеи, литератураи Iилма-тохкама института а республикански краеведене музея а болхлошца цхьана республикера исторически памятникаш оахка а оахкаш тохкамаш ду москверча Iилмахоша.

Тха корреспондентаца ше къамаьл деш экспедице начальника заместитель волча исторически Iилмай кандидата Р. М. Мунчаевс дийцар, шовзткъа сат юкъе волаш йола экспедици кхаь отряда йийкъа хилар. Археологаша тохкамаш ду Советски, Наурски, Надтеречни, республикерча кхыча а районашка.

Тохкамаш деш йолча отряда дика аьттув болаш оахкамаш ду Ачхой-Мартановски районерча Бумат яхача юрта гонахьарча боарзашта. Вай хьалоархIача ханал хьалха кхоалагIча эзараш шерашка хинна да уж боарзаш. Цул совгIа археологаша тохк Шалински районера Серженюрта юххера гез гучадаьннача замалахьара кашни нах баьха моттиги, аьшк гучадаьннача ханара Ножай-Юртовски районера малхара кашмаши.

Аргунски отрядацара членаш Асланбек-Шерипово яхача юрта юххе тохкамаш деш ба. Цар тохкамаш дергда гез гучадаьнна нийсса ах юкъ яьннача замалахьарча (вай хьалоархIача ханал хьалхагI дIадаха шоллагIа эзар шераш юкъе кхаьча зама) малхарча каша а, нах баьхача моттигашта а хIаьта цу тайп-тайпара юкъерча бIаьшерей замалахь хиннача кашмаштеи хьахарашкача кашаи.

Дика къахьег Наурски районерча Мекенская яхача станицана юххерча къаьна боарзаш оахкаш болча терски отрядацарча членаша а. Къаьнарча а юкъерча бIаьшерашкарча а мехка культура исторе цхьайола лоархIамегIа йола замаш йовзийташ йола тайп-тайпара материалаш коръяьй Iилма экспедицена. Корадаьд кхерех даь дагараши калхьараши, Iадсаькхашта юхье дагIа моакхаза гебагIаши марсаши, тайптайпара топпара пхьегIаш, кхалнаха лелаяь геза хIамаш, муIехи тIехьехи яь хIамаш.

Цу ерригача йоккхача а тайптайпарча а материалаша новкъостал дергда археологашта къаьнарча хана Нохч-ГIалгIай мехка баьхача наьха вахар а культура а дикагIа йовза а хьахьокха а.

15 сентябре кхаччалца республике хургья Iилман экспедици.

Хьийгача къих доагIар дIаденнадац

Лелае аьнна 25 гектар хьажкIаш хьайийцар Наьсар-Кертерча юкъерча школа дешархоех вIашагIъеллача бригадо.

Iалаьмате дика Iунал а деш, дика хьажкIаш хьалкхеяьй дешархой бригадо, «Октябрь 40 шу» яхача совхоза кхашта юкъе къаьгга белгал да цунха.

Бакъда, дешархоша баьча балхах доагIар дIаденнадац совхоза администрацес хIанз а.

Оасар даь даьлча денз, хIанз-хIанз ахча дIалургда яхаш, укх ханага баьннаб совхоза кулгалхой.

ХIанз совхоза кулгалхоша доахаш дола бахьан дешархоша даьча балхашта язъяь нарядаш яц яхаш да. Дешархой вIалла бехке бац ший ханнахьа совхоза болхлошта нарядаш ца язъяра. Из дешархой бехке болаш гIулакх дац.

Цу деша жоп дала а дешархошта доагIар дIадала а декхарийла я совхоза дирекци.

М. ЕВЛОЕВ,
Наьсар-Кертерча юкъерча школа хьехархо.

Клуб яьсса латт

Дукха ба Первомайски районерча Мужеча художественни самодеятельносте дакъа лаца безам болаш бола кагирхой. Цхьабакъда, шоашта хетар де цар вIаштIехьа-м далац, хIана аьлча е Мужеча а е хьуна участке а цхьаккха музыкант вац. Библиотека а кхыдола даьсса латта цIенош а долаш дика клуб я тха участке. Цул совгIа художественни самодеятельность вIашагIйоллара хIанзарчоа кхоачам бергболаш аккордионни каьхата пандари ба клубе. Художественни самодеятельносте дакъа лаца лерхIача коллектива беррига болх сеца латт пандар дIалакха саг ца хилар бахьан долаш.

Массехказа дехар даьд оаха Первомайски хьуна участка кулгалхошка музыкант балха хьаэца яхаш, цхьабакъда участка начальник нов. Воеводин ладувгIа тугаш а вац.

— Шоана де новкъостал дац са, аьлар цо.

Профсоюзни организацес декхар тIаийцадар ший фондах кхоъ процент ахча музыканта тела аьнна. ХIаьта леспромхоза директора из ахча телийтанзар.

Балхара мукъа баьннача хана кхы де хIама а доацаш лотохи картехи ловзаш багIаш хул кагирхой.

Хьуна участке художественни самодеятельность вIашагI а елла, цун эшараш Iалашде декхарийла ба участка а культура районни отдела а кулгалхой.

А. АУШЕВ.

Маца хургья Наьсар-Керте клуб?

Цу тайпара хаттараш ду Наьсаркерте бахача наха каст-каста. Цхьабакъда, Наьсарен района культура отдел цу хаттара цхьаккха жоп луш яц.

Цудухьа сайрийна ший лерттIа салаIа вIаштIехьадалац болхлой; юрта кино хьокхац, хIаьта концертагеи художественни самодеятельность вIашагIйоллаpгеи-м дог доахилга а яц.

Хеталургда Наьсарен-Вокзале хIана ахац, аьнна. Цхьабакъда, дийнахьа сарралца болх баьчул тIехьагIа цига ваха безаме дац.

Наьсар-Керте бахача наха чIоагIа дезар шоай юрта клуб хилар. Цар сатувс декхарийла болчар шоай хаттара жоп даларга.

С. БУЛАТОВА,
Наьсар-Керте.

Барт тайна коллектив

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра духьа къовсам а лоаттабеш беттагара беттага производственни план тIеххоачашъеш хьайоагIа Грозненски машинно-тракторни база коллектив.

Дика къахьегаш, паччахьалкхенна план массаза тIеххоачашъеш я нов. Подпорин керте латта автопогрузчикашта ремонт еш йола слесарий бригада.

Сийлен Доска тIара дIаялац электрослесараш болча нн. Юкина, Черкова, экскаваторщикаш болча нн. Яроменко, Тарана, Цакаева, коммунист волча Тахтарова цIераш. Царех хIаране дийнахьа йола заданеш 160—175 процент кхоачашъю. ДIаюха тела ЦIе байракхи треста сийлен грамотеи еннай нов. Подпорин керте латтача автопогрузчикашта ремонт еча бригада.

Иштта дика къахьегарца белгалъяьннай коммунист Белоусов керте латта бульдозеристий бригада, цига бульдозерашца балхаш деш ба нохчийи гIалгIайи: Экажев, Мудаев, Исмаилов. ХIара сменах йола план 170—180 процент кхоачашъю цар.

Семилетка хьалхарча шера план кхоачашъе аьнна шоаш денна дош чакхдаккхара шерра социалистически яхь а йоаржаяь чIоагIа къахьегаш хьайоагIа цу база коллектив.

М. ЦУРОВ.

Профсоюзий обществай кагирхой ерригсоюзни яхьаш

Грозненча Орджоникидзе цIерахча стадионе кхаь дийнахьа ерригсоюзни легкоатлетически соревнованеш хилар.

Соревноване дакъа лоацаш бар Москвера, Ленинградера, союзни а автономни а республикашкара, областашкара спортсменаш, верригаш а 500 совгIа сат.

Хьалхарча дийнахьа соревноване дакъа лаьцараш ндар лоацача дистанцеех, лакхали дIоахали кхувса а белар.

Лоацача дистанцех 100 метр вадарах хьалхара моттиг яьккхар Яковлев Виктора (11 секунд) — Ленинградерча спортсмена. Цхьан секунда итталатIа дакъа мара цул тIехьависанзар Грозненча № 3 йолча школера 10-ча классера дешархо Хацкевич Эдуард.

Барьерех тIех а кхувсалуш 80 метр байддача мехкарех хьалхара моттиг яьккхар Слепова Евгене (Москва, «Буревестник»)

200 метр хулаш йолча дистанцех хьалхара моттиг яьккхар грозненца Хацкевич Эдуарда (22,9 секунда), 2-гIа моттиг — Каянду Юре (Таллин, «Калев»).

Сакъердаме яр пятиборций соревнованеш. Грозненча спортсмена Митянин Виктора 4-гIа моттиг яьккхар.

ДIоахалла дика кхоссавелар Грозненски спортсмен Гусаков Виктор. (6 метри 66 сантиметри).

Соревнованей итогаш вIашкатехача хьалхара моттиг яьккха хилар Ленинградерча «Труд» яхача обществан команда, шоллагIа моттиг — Ленинградерча «Буревестник» яхача общества команда, 3-гIа моттиг — Москверча «Буревестник» команда.

Грозненча команда яьккхар 23 команданна юкъе 12-гIа моттиг.

«Труд» яхача общества командашта юкъе хьалхара кхоъ моттиг яьккхар Ленинградерчеи Москверчеи Грозненчеи спортсменаша.

М. АХРИЕВ.

Нохч-ГIалгIай мехкарашта юкъе дукхагIа кхетама болх бе беза

Советски Союзе мел бахача наха кортамукъале еннай къахьега а салаIа а. Цул совгIа деша безам болча сага шерра никъ хьабийллаб вай паччахьалкхено.

ХIара сахьат массаза доал лакхлу советски наьха политическии культурнии боарам. Массадолча балхашта юкъе маIача наха нийсса бокъо а йолаш, царна нийсса дакъа лоац вай кхалнаха. Вай кхалнах ба правительства членаш, лораш, артисташ, хьехархой, инженераш, токараш, кхыбараш а.

Цу боккхача къахьегамца дакъа лоацаш нохчийи гIалгIайи мехкарий а ба. Цунах тоъам бе мегаргбац вай, хIана аьлча нонагIа мел болча вай мехкараша общественни балха юкъе дакъа лацац.

Дукха ба вайна юкъе вIалла деша ца ховши кIезига мара деша ца ховши мехкарий.

Нохчаштеи гIалгIаштеи юкъера цхьаболча баьдеча наха, хIанз кхувш боагIача кагийча наха чIоагIа новкъарле ю, ираз долаш баха, Iилма а дуне а довза. Масала, вайна юкъе 28—35 шу мара ца доалаш «боккхий нах» яхаш болчара шоай йоI, юша, е гаргара йоI деша, кино, парке ца ухийташ. Уж тайпа зенера гIулакхаш дIадаха деза вай наха юкъера. Дукха бац шоай берашка дешийташ, лакхера дешара заведени йоаккхийташ бола даьйи ноанойи.

200 гаргга йоI я Первомайски районе яхаш а къахьегаш а, царна юкъе 5 процент мара юкъера образовани йолаш яц, хIаьта 10—12 процент мара яц 6-гIеи 7-гIеи класс йистеяьккха. Царгара дIа мел иккха йоI вIалла ца ховши кIеззига мара деша ца ховши ба.

Цхьаккха капиталистически мехкашка дац хьалкхувш боагIача кагийча наха вай мехка санна дешара эша хьалаш. Шер-шера вай Даьхен лакхерча дешара заведенешка дуккха нохчийи гIалгIайи мехкарий ухийт. Цунах ала йиш яц вай республике районашка гIолла дешар йоазув ца хар дIадаьккхад аьнна.

Кагийча мехкарашта юкъе хIанз а дукха ба къаьна гIулакхаш доахкаш, сесаг а дезал а болча нахага маьре ухаш. Масала, Гадаборшева Маликат маьре яхай 50 шу даьннача сесаг йолаш волча Пугоев Iаьлийга, иштта кхы а дуккха мехкарий ба Первомайски районе боккхийча а сесаг йолаш болча а нахага маьре иха. 12—13 шу даьнна шоай бераш деша ца ухийташ моттигаш я. Иштта Измаилов Iаьлас ший 12 шу даьнна йиIиг деша а ца дешийташ цIагIа Iохоаьй.

Района партийнии, советскии, комсомольскии, профсоюзнии организацеш а культурни учрежденеш а декхарийла я нохч-гIалгIай кхалнаха юкъе мамогга дикагIа болх бе а уж вай Даьхен хьалха латтача мехкарий мугIарашта тIехьакхебе а.

ПЛИЕВ Амир.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

27-ча августе: 7.20 — «Меттаза хилара дарба дар» — беседа (эрсий меттала); 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Советски Союзерен доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — «Сердало» газета обзор; 9.00 — «Къилбаседа Кавказа халкъий иллеш» — концерт; 17.00 — Культура университет радио гIолла (эрсий меттала); 17.20 — «Наьсарен района школаш кердача дешара шерага кийчъеннай» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохч-ГIалгIай лацувгIа ашараш; 18.00 — «Курчалоевский колхозникий толамаш» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Республике керда гIишлонаш хьалъеча» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (гIалгIайи нохчийи метташка).

28-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35—Хоамаши передачай программеи; 7.45—«Ленинан некъ» газета обзор; 8.45—«Американ ВIашагIкхийттача Штатий паччахьалкхен хьалаш хьан доалахь да?» — беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Театральни институте деша багIача нохч-гIалгIай студенташа дакъа лоаца концерт; 17.00 — «Технически прогресс бахьан долаш юртбоахаме лоаттабу къовсам» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — «Республика лоаман районашкара паччахьалкхен лаьтта фонда даьгIенаш укх гаргарча шин шера караерзаяр» — беседа (гIалгIай меттала); 17.35 — Халкъа иллеш алархоша иллеш оала концерт; 18.00 — Пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — РадиоладувгIархой письмоех оттаяь передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

29-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамаши передачай программеи; 7.45 — Пионераштеи школьникаштеи передача (нохчий меттала); 8.45—Юртбоахама болхлошта передача (гIалгIай меттала); 9.00—Нохч-ГIалгIай музыка концерт; 17.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 17.10 — Литературни передача (гIалгIай меттала); 17.25 — «Дукха деза иллеши халхара ашараши». 17.45 — «Моттигерча авторий произведенеш» — передача (эрсий меттала); 18.10 — Эстонски эстрадний оркестра концерт. 18.40 — Литературни передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийи гIалгIайи метташка).

Редактора заместитель
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Поселке хийраяр»** долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Поселке хийраяр»**

долалу: 8.30, 10.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Поселке хийраяр»**

долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Чеховс дийцар санна саг йоалаяр»**

долалу: 9.15, 1.15, 5.15, 9.15.

«Добровольцаш»

долалу: 11.15, 3.15, 7.15.

«Родина» яхача кинотеатре

Iан зал — **«Поселке хийраяр»**

долалу: 9, 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.15.

Ахкан зал — **«Михал хьалха ювлар»**

долалу: 8, 9.45.

Укх шера 15-ча августе денз 15-ча сентябре кхаччалца

дешара керда шу доладалара хетаяь

Книжкаш дохка базар

Хьаелл Нохч-ГIалгIай книготорго

НОВКЪОСТИЙ ЭЦАРХОЙ!

книжкай базар тIа а дувла, шоашта деза книжкаш а эца.

10 сахьат даьлча денз 18 сахьат даллалца Ленина цIерах йолча майдане хьайийла хургья базар.

Нохч-ГIалгIай АССР просвещене Министерствос хоам бу

НОХЧИЙИ ГIАЛГIАЙИ МЕХКАРИЙ

школашка-интернаташка хьаэцаш хиларах.

1. **ВЕДЕНЕ — 5, 6, 7, 8, 9, 10 классашка:**
2. **УРУС-МАРТАНЕ — 4, 5, 6, 7 классашка;**
   (дийнахьа хургболаш хьаелл 4 класс)
3. **ГОРОДЕ ГРОЗНЕ — 7, 8, 9, 10 классашка:**
   (дийнахьа хургболаш хьаелл 7 класс)

Цу школашка-интернаташка хьайийцача дешархошта баа кхача а, тIадувха барзкъа а, Iе моттиг а хургья.

Деша баха безам болча нахагара 25 августе 1959 шерга кхаччалца заявленеш хьайийю Нохч-ГIалгIай АССР просвещене Министерствос (Грозный, Первомайски 3), е районий дешара отделаша.

Заявленеца хила деза.

1. Дешархочун лични дела.
2. Могаш хилара тешал.

Нохч-ГIалгIай АССР просвещене Министерство.

Городе Грозне, Августовски 4, яхаш йолча Карпушкина Мария Григорьевна яхачо суде деннад городе Махачкале, Краснофлотски улицах № 33 вахаш волча Карпушин Владимир Васильевичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Сталински районе 3-ча участка халкъа судо.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахареи экономикаи отделий — 2-25-72;

СФ01819 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи. Нохч-ГIалгIайАССР, г. Грозный, Революце проспект. 30/3. Заказ № 5217 Мах 20 коп.